

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część LXXXVII. — Wydana i rozesłana dnia 4. grudnia 1901.

Treść: № 197. Rozporządzenie, którem do urzędowego badania ilości brzezki piwnej pozwala się używać kontrolnego przyrządu mierniczego, patentowanego na imię Erharda-Schaua, i podaje się do wiadomości jego opis, tudzież przepis używania.

197.

Rozporządzenie Ministerstwa skarbu z dnia 27. listopada 1901,

którem do urzędowego badania ilości brzezki piwnej pozwala się używać kontrolnego przyrządu mierniczego, patentowanego na imię Erharda-Schaua, i podaje się do wiadomości jego opis, tudzież przepis używania.

Na zasadzie postanowień §. 19 l. części rozporządzenia cesarskiego z d. 17. lipca 1899, Dz. u. p. Nr. 120, pozwala się w porozumieniu z królewsko-węgierskiem Ministerstwem skarbu używać do urzędowego badania ilości brzezki piwnej przyrządu kontrolnego, patentowanego na imię Erharda-Schaua, i zamieszcza się poniżej opis jego urządzenia, tudzież przepis, według którego postanowień należy go używać.

Ministerstwo skarbu wyznaczy browary, w których wyrabiana ilość brzezki ma być urzędownie zapomocą tego przyrządu badana. Po raz pierwszy Zarząd skarbowy dostarczy bezpłatnie tym browarom potrzebnych przyrządów kontrolnych i ich przynależności z odstawą do ostatniej stacyi kolej, dotyczący zaś przedsiębiorca browaru ponosić będzie koszt dalszego przewozu i ustawienia, tudzież reparaacyi a później kosztu kupna nowych przyrządów.

Rozdział I.

Opis mierniczego przyrządu kontrolnego do brzezki, patentowanego na imię Erharda-Schaua.

a) Opis części składowych przyrządu.

Przyrząd kontrolny do brzezki, patentowany na imię Erharda-Schaua, składa się z następujących części:

- A. Wspornik (figura I, II, III, IV).
- B. Mechanizm uruchamiający i powściąg (figura V, VI, VII, VIII).
- C. Liczydło (figura I, H, VI, VII).
- D. Przewód do brzezki (rura komunikacyjna) i cedzidło do chmielu (figura I, XIV, XV, XVI).
- E. Suwak obrotowy (figura I, III, V, IX, X, XI, XII, XIII).
- F. Stągiew (figura I, III, IX, XI).
- G. Rozdzielacz i dzwon (figura I, IV, VI).
- H. Naczynia na próbki przedpędu, na próbki do kontroli wyższej i do kontroli zwy, czajnej i beben na te naczynia (figura I, II, III, IV).
- J. Kurek nastrzykowy i bateria nastrzykowa (figura III, IX, XIII).
- K. Puszki główne i komora na nie (figura I, II, VI, XVII — XX).
- L. Puszki pośrednicze i komora na nie, a mianowicie:
  1. u samego przyrządu (figura I, IX, XII, XVIII);

2. u kurka w odplywie brzezki piwnej (figura III, XXI, XXII, XXIII);

3. u kurka w doplywie brzezki słodkiej (figura III, XXIV, XXV).

Przynależności przyrządu składają się z wagi z garniturem ciężarków (ciężarków ścisłych publicznego obrotu handlowego), skrzynki ochronnej i stołu ściennego, pompy do napełniania i karbnika z wodzidłem.

A. Wspornik. Figura I, II, III, IV.

Wspornik *A* (I) z lanego żelaza przysrubowany jest stale i niewzruszenie do cokułu 4 mocno stojącego i dźwiga wszystkie części przyrządu kontrolnego do brzezki z wyjątkiem puszek pośredniczych u kurka w doplywie brzezki słodkiej i u kurka w odplywie brzezki piwnej.

Z przodu na wsporniku znajduje się puzdro *B* (II) na mechanizmu uruchamiający i liczydło *C* zamknięte szklaną pokrywką. W górze na ramieniu pionowym spoczywa suwak obrotowy *E* (I) z kurkiem nastrzykowym i słagwią *F*, a nadto, centralnie nad krezą nożną trzpień 52 na bęben *H*, zawierający naczynia na próbki do kontroli wyższej, pomiędzy nim a mechanizmem uruchamiającym rozdzielacz *G*; po lewej stronie obok liczydła przytwierdzona jest z boku na wsporniku komora *K* (II) na puszeki główne.

B. Mechanizm uruchamiający i powściąg. Figura V, VI, VII, VIII.

Przyrząd wprawia się w ruch z prawej strony powyżej puzdra mechanizmu uruchamiającego *B* zapomocą kółka ręcznego 6, obracającego się naokoło osi pionowej 5 (V). Oś tego kółka ręcznego połączona jest kinematycznie zapomocą zęba powściągającego 7 (VIII) i kółka wyłączającego 8 ze ślimakiem 9, który zazębia się o koło ślimakowe 10, znajdujące się wewnątrz puzdra mechanizmu uruchamiającego.

Szybszy obrót kółka ręcznego, niż tego wymaga pozycya powściągu przez napięcie sprężyny spiralnej 11 sprawia w skutek działania siły odśrodkowej ciężaru rozpędowego 12, że ząb powściągający 7 wyskakuje z zębów kółka wyłączającego 8, a przez to rozluźnia się związek kinematyczny między kółkiem ręcznym 6 a ślimakiem 9 (V). W razie zbyt szybkiego obracania kółko ręczne będzie więc obracało się bezskutecznie dopóty, aż przy dostatecznie zwolnionem obracaniu siła pociągowa sprężyny spiralnej 11 (VIII) znowu przeważy i sprawi, że ząb znowu zachwyty o kółko wyłączające.

Obracania wstecz ślimaka 9 (V) nie dopuszczają ząb zapadkowy 13 (VIII), znajdujący się wewnątrz puzdra, tudzież kółko zaporne 14.

Koło ślimakowe 10, wprawione w obrót przez ślimaka 9 (V), pobudza do obracania się wał po-

ziomy 15 (V i VI), który stanowi punkt wyjścia wszystkich ruchów w przyrządzie. Każdy cały obrót tego wału 15 sprawia samoczynnie wyłączenie mechanizmu uruchamiającego tym sposobem, że sztyft 16 wsrubowany w koło ślimakowe 10 podnosi w górę zapomocą przysuwnicy 17 wał pionowy 5 kółka ręcznego i przerywa zahaczanie zęba powściągającego 7 (VIII) o kółko wyłączające 8.

Ażeby przyrząd wprawić znowu w ruch po tem wyłączeniu, potrzeba wyciągnąć guzik 18 przysuwnicy 17 (V), wystający poniżej kółka ręcznego z puzdra, a następnie cisnąć ku dołowi, przez co podniesione kółko ręczne opadnie znowu w swoje dawne położenie. Po skończeniu badania i zawieszeniu ruclm przyrządu sztyft 19, który może być oplombowany, uwięźa kółko ręczne 6.

Wał mechanizmu uruchamiającego 15 (V) jest stale połączony z mimośrodem 20 i porusza nim zapomocą pierścienia mimośrodowego i drążka mimośrodowego 21 suwak obrotowy *E* (III). Na końcu wału mechanizmu uruchamiającego 15, wystającym przez wspornik *A*, wkliniwane jest kółko wieńcowe 22 (VI) i stożkowe kółko zębate 23, które wprawiają w ruch puszeki główne, rozdzielacz i bęben z naczyniami do wyższej kontroli.

C. Liczydło. Figura I, II, VI, VII.

Wał mechanizmu uruchamiającego 15 (I i II) dźwiga na przodzie w puzdrze *B* bezpośrednio za pokrywką szklaną 24 (VI) liczydło *C* (I i II). Składa się ono z dwóch kółek misternie uzeębionych, z których tylne 25 (VII) opatrzone strzałą 26 połączone jest stale z wałem 15, podczas gdy przednie przebite koło 27, które opatrzone jest podziałką, może obracać się na nim swobodnie.

Oba kółka zazębiają się wspólnie o kółko 28, znajdujące się z prawej strony wewnątrz puzdra mechanizmu uruchamiającego *B*. Ponieważ przednie przebite, swobodnie obracać się mogące kółko zębate posiada o jeden ząb więcej niż tylne, przeto w skutek wspólnego zahaczania o kółko 28 zostaje ono za każdym całym obrotem o jedno więcej po za tylnem kółkiem.

Ponieważ każde badanie wymaga trzyrazowego obrócenia wału mechanizmu uruchamiającego 15, a przeto także tylnego kółka zębatego 25, przeto każde badanie pociąga za sobą przesunięcie pozycyi kół 25 i 27 względem siebie o trzy więcej. Obwód koła przedniego podzielony jest kreskami podziałkowemi na 50 równych, liczbami bieżącemi oznaczonych odstępów, z których każdy mieści w sobie trzy więcej. W chwili zakończenia badania strzałą 26 stoi dokładnie naprzeciwko wskazówki 29, przysrubowanej mocno do puzdra: ta cyfra, na której

wskazówka stoi w chwili zakończenia badania, podaje w obrębie liczb od 1 aż do 50 ilość odbytych badań.

D. Przewód doprowadzający brzeczkę piwną (rura komunikacyjna) z cedzidłem do chlumielu. Figura I. XIV, XV, XVI.

Na wewnętrznej stronie otworu, wyświdrowanego w panwi lub zbiorniku, wkrębowany jest czop próżny w kształcie grzyba, na całej powierzchni podziurkowany, który służy za cedzidło. Gładko wypolerowana, miedziana rurka doprowadzająca *D* (XIV), której średnica ma 20 mm w świetle a której ściany są na 1 mm grube, prowadzi do suwaka obrotowego *E* (I); w miejscu najniższym, łatwo dostępnym, zaprawione jest cedzidło do chlumielu 30 (XIV), składające się z próżnego cylindra metalowego, wewnątrz którego znajduje się walcowata blacha cedzidlana 31.

Po odkręceniu młoty skrzydlatej 32 można dołne dno cylindra 33 z cylindrem cedzidlany wyjąć i oczyścić.

E. Suwak obrotowy. Figura I. III. V. IX. X. XI. XII. XIII.

Suwak obrotowy *E* (I i XI), opatrzony dwoma równoległymi kanałami 34 i 35 o prostokątnym przekroju poprzecznym, sprawia, że stągiew naprzemian napelnia się brzeczką piwną i wypróżnia do naczyń próbkowych. W uwidocznionej na rysunku XI fazie przyrzędu w chwili skończenia badania wszystkie połączenia są zamknięte. W celu napelnienia stągwi *F* spuszcza się dźwąż suwaka obrotowego 36 (XIII), na dół, przeczco następuje połączenie przewodu doprowadzającego brzeczkę piwną *D* ze stągwią *F* zapomocą znajdującego się z prawej strony kanału suwaka obrotowego 34 (XI); celem wypróżnienia stągwi podnosi się w górę dźwąż suwaka obrotowego 36, skutkiem czego następuje połączenie stągwi *F* z rurą odpływową 37 i rozdzielaczem *G* zapomocą lewego kanału suwaka obrotowego 35. To spuszczenie i podnoszenie dźwąża suwaka obrotowego odbywa się przy każdym badaniu trzy razy.

Dźwąż młodości 21 (III) i młodość 20 (V), w puźrze mechanizmu uruchamiającego połączony stale z wałem uruchomienia 15, pobudzają dźwąż suwaka obrotowego 36 (XIII) do podnoszenia się i opadania. Podczas badania dźwąż ten jest zapomocą zasuwki 38 połączony stale z suwakiem obrotowym *E* (IX i XIII).

• Gdy połączenie dźwąża 36 z suwakiem obrotowym zostanie przerwane przez wyciągnięcie zasuwki 38, można zapomocą rękojeści 39 poruszać suwak także ręką w obrębie dwóch oporków, odpowiadających położeniu kanałów suwaka w chwili napelniania a względnie w chwili wypróżniania stągwi.

Zsunięta na dół zasuwka 38, którą w obu pozycjach przytrzymuje sztyft sprężący, chwytła następnie zapomocą przedłużenia mającego kształt wycinku koła, w wykroj tarczy na czopie kurka nastrzykowego 40 (IX) i trzyma go w pozycji, jaką tenże w tej chwili zajmuje (pozycja przejściowa do suwaka obrotowego).

F. Stągiew. Figura I. III. IX. XI.

Na górnym końcu puźdra suwaka obrotowego wkrębowana jest stale i niewzruszenie i wlutowana stągiew *F* (I). Ma ona przekrój kolisty i jest zewnątrz otoczona warstwą odosobniającą i pochwą ochraniającą. Górny brzeg stągwi *F* opatrzony jest pokrywką 41, sposobną do położenia bezpiecznego urzędowego zamknięcia. Pokrywka zachodzi na brzeg stągwi tak, że do wnętrza stągwi powietrze może swobodnie dochodzić i stamtąd uchodzić, a manipulacja nieuprawniona, mianowicie zaś wprowadzenie wody, miejsca mieć nie może.

Wymiary stągwi ze względu na rozmaite formy panwi zastosowane są do okoliczności.

G. Rozdzielacz i dzwon. Figura I. IV. VI.

Ilość brzeczeki odpływająca przez suwak obrotowy ze stągwi dostaje się najprzód miedzianą rurką łączącą 37 (I) mającą 20 mm średnicy w świetle do rozdzielacza *G*. Tenże składa się z wału pionowego 42 (I i IV), zgiętej kolanowato rurki 43 i okrągłej tarczy 44 leżącej poziomo i współśrodkowo z wałem. Trzy te części składowe są ze sobą stale połączone, tak, że z wałem 42 obraca się także rurka 43 i tarcza 44. Trzy próbki brzeczeki, które podczas badania odpływają ze stągwi *F*, doprowadza rozdzielacz do naczyń na próbki *H* w ten sposób, że otwór odpływowy posuwa się po linii kołowej od jednego do drugiego naczynia na próbki. Wał pionowy 42 (IV) rozdzielacza *G* obraca się za pomoca kółek stożkowych 23 (VI) i 45, które przenoszą nań obrót wału uruchomienia 15, on zaś za pośrednictwem kółka wieńcowego 46 (I) i wieńca zębatego 47 obraca bęben do naczyń na próbki wyższej kontroli.

Wał pionowy 42 rozdzielacza przechodzi na dół przez wspornik *A* i pobudza do działania dzwon 48, który daje znak, że się trzecie wypróżnienie a tem samem i badanie skończyło.

H. Naczynia na próbki przedpędu, na próbki kontroli wyższej i zwyczajnej, bęben na te naczynia. Figura I. II. III. IV.

Na brzeczkę piwną odpływającą ze stągwi przez znaczone jest ogółem dziewięć naczyń mosiężnych, wewnątrz pobielonych, a mianowicie z lewej strony naczynie 49 (IV) wolno dostępne, z brzegiem miedzianym, przeznaczone na przedpęd, po prawej stronie

podobnie naczyń 51 wolno dostępne na próbki do kontroli zwyczajnej, a wewnątrz bębna *H* 7 sztuk naczyń 50 na próbki do kontroli wyższej.

Pierwsze napełnienie stągwi wylewa się do naczynia 49 jako przedpęd, drugie napełnienie do jednego z naczyń na próbki 50 do wyższej kontroli, trzecie napełnienie do naczynia na próbki 51 do zwyczajnej kontroli.

Naczynie próbkowe do zwyczajnej kontroli ma osobną pokrywkę, którą można włożyć na nie pod zauknięciem bagnetowem.

Bęben *H* (I), zawierający naczynia, obraca się naokoło trzpienia pionowego 52 przytwierdzonego do wspornika, a wprawia go w obrót pośrednio pionowy wał mechanizmu uruchamiającego 15 zapomocą kółka obwodowego 46. wału pionowego 42 i wieńca zębatego 47.

Każde badanie sprawia, że jedno naczynie posuwa się naprzód w kierunku przeciwnym kierunkowi obrotu wskazówki zegarowej. Bęben *H* jest zamknięty odjemną pokrywką 53 (I i IV), która w jednym miejscu ma koliste wycięcie, dające się zamknąć talerzem 54 (IV). Przez to wycięcie można po zdjęciu talerza zamykającego wyjąć zapomocą przeznaczoną do tego chwytka to naczynie próbkowe kontroli wyższej, która zawiera najdawniejsze napełnienie i bądź co bądź musi być wypróżnione, nim się ma zacząć nowe badanie. Wypróżnione naczynie próbkowe wstawia się napowrót tym samym otworem do bębna.

Duo bębna opatrzone jest siedmiu zagłębieniami, oznaczonemi liczbami bieżącemi na ścianie bębna, a w tych zagłębieniach wstawione są naczynia próbkowe 50.

Do wyjmowania i wstawiania naczynia na przedpęd i naczynia próbkowego kontroli zwyczajnej służy osobna chwytka.

J. Kurek nastrzykowy. Figura III. IX, XIII.

Kurek nastrzykowy 55 (IX) osadzony w przewodzie *D*, prowadzącym od panwi warzelnianej do suwaka obrotowego *E*, bezpośrednio obok suwaka obrotowego, służy do czyszczenia stągwi i przewodów brzezki piwnej do przyrządu należących.

Ramię kurka nastrzykowego 55 na dół zwrócone połączone jest z baterią 56 (III).

W tem położeniu przyrządu, w które tenże wchodzi po skończeniu się badania, zasuwka suwaka obrotowego 38 (IX), która wpada w wykrój na czopie kurka nastrzykowego 40 i tenże zanyma, może być wysunięta, przezco suwak obrotowy *E* i kurek nastrzykowy 55 zostają oswobodzone. Obróciwszy w lewą stronę rękojeść kurka 57 (III) aż do oporka, można z baterii nastrzykowej 56 przeczyścić prze-

wód do brzezki piwnej *D* i cedzidło do chmielu 30 parą, tudzież gorącą i zimną wodą. Obróciwszy rękojeść kurka nastrzykowego 57 na prawo aż do oporka, można po ustawieniu suwaka obrotowego *E* zapomocą rękojeści 39 w pozycji napełnienia stągiew *F* wyczyścić parą, napełnić wodą i wypłókać.

Te napełnienia stągwi wodą splókującą można potem przez przestawienie suwaka obrotowego w położenie wypróżnienia wylać za pomoca rozdzielacza *G* do lejka, który w miejscu napełnionego na sam ostatek naczynia próbkowego 51 (IV) do zwyczajnej kontroli zatyka się na trzpieniu. Przez ponawiane napełnianie i wypróżnianie stągwi w sposób przepisany gorącą i zimną wodą czyści się jak najzupełniej jak najdostateczniej stągiew, jakoteż części przyrządu bezpośrednio z nią połączone.

W najniższym punkcie przewodu prowadzącego do baterii nastrzykowej umieszczony jest kureczek do spuszczenia wody (I i IX).

W każdym innym położeniu przyrządu prócz opisanego powyżej kurek nastrzykowy jest zamknięty.

K. Puszki główne. Figura I. II. III. VI. XVII. XVIII. XIX. XX.

Z lewej strony poza wspornikiem *A* przytwierdzona jest komora *K* (I, II i XVIII), w której mieszczą się puszki główne *I p.* *II p.* *III p.* Są to cylindry płaskie próżne, z cienkiej blachy niktowej zrobione, których oba dna są centrycznie faliste.

Zapomocą wału mimośrodowego 58 i trzech mimośrodków 59 mogą płaszczyzny tarcia mimośrodków 61 przechodzące przez komorę, ścisnąć te puszki między talerzowatemi tarczami tłoczącemi 60 i, ponieważ jedno dno puszek jest stale połączone z komorą *K*, drugie zaś z jedną płaszczyzną tarcia, także rozciągnąć.

Wał mimośrodkowy 58 działa w połowie samoczynnie przez działanie przyrządu kontrolnego zapomocą półkolistego wycinkowego łuku zębatego 62 (XIX) przez kółko obwodowe 22 i kółko pośrednie 67 i 68 (II i VI), a mianowicie wał mimośrodkowy tym sposobem pobudzony do działania, wykonywa owe pół obrotu, przy którym puszki *I p* i *II p* rozciągają się a puszka *III p* zostaje ściśnięta.

To drugie pół obrotu wału mimośrodkowego 58 (XVIII) powstaje tym sposobem, że obraca się dźwizek ręczny 65 w kierunku wskazówki zegarowej o 180°; przez to puszki *I p* i *II p* zostają ściśnięte a puszka *III p* rozciągnięta. Sprężyna spiralna 66 (VI i XIX) sprawia, że łuk zębały wycinkowy 62 po wykonanym półobrocie dźwizka ręcznego 65 (II i VI) niechylnie zazębia się znowu z kółkiem pośrednim 67. Obracania się dźwizka ręcznego w kierunku przeciwnym nie dopuszcza kółko zapadkowe 63 (XX) i ząb zapadkowy 64.

Każda główna puszką zostaje za pośrednictwem cienkiej rurki 69 (III) w związku z odpowiednią puszką pośredniczą i tworzy łącznie z nią system przenoszenia siły. Późna przestrzeń każdych dwóch w ten sposób połączonych a zresztą całkiem szczelnie zamkniętych puszek, jakoteż rurka łącząca napelnione są rozcieńczoną gliceryną. Do napelnienia służą kłapy 70 (III i XVIII). Zadaniem tych trzech systemów jest z miejsca centralnego (komora na puszkę główną) w dowolnej odległości wysunąć a względnie cofnąć sworzeń zamykający. Przez ściśnięcie bowiem jednej z puszek głównych wyciska się z niej przez rurkę łączącą 69 płyn do odpowiedniej puszkę pośredniczej i rozszerza ją. Zdziałane tym sposobem wydcie den falistych u puszek pośredniczych posuwa sworzeń zamykający naprzód 71 (III i IX).

Rozciąganie się puszkę główną sprawia, że płyn w nią wchodzi a odpowiednio temu ścisła się puszką pośredniczą, który to skutek popiera sprężyna spiralna 72 na nią ciska. W skutek ściągania się puszkę pośredniczej cofa się sworzeń zapadkowy 71.

L. Puszkę pośrednicze.

1. U przyrządu kontrolnego. Figura I, IX, XII, XVIII.

Komora na puszkę pośredniczą 1s (IX) jest stale przyśrubowana do drugiego końca pudra suwaka obrotowego. Sworzeń zapadkowy 71 prowadzi przez otwór centrycznie wyświdrowany w suwaku obrotowym E. Zasuwka 38 suwaka obrotowego ma otwór, który, gdy zasuwka jest na dół zesunięta, a przeto związek suwaka obrotowego E z drążkiem uruchomienia 36 jest przywrócony i czop kurka nastrzykowego 40 jest uwięziony, leży naprzeciw sworzni zapadkowego 71.

Przy pobudzeniu wału mimośrodowego 58 (XVIII) za pomocą drążka ręcznego 65 ścisła się puszką główną Ip, rozciąga się puszką pośredniczą 1s a wysunięty naprzód sworzeń zapadkowy 71 (IX) wchodzi w otwór zasuwki suwaka obrotowego 38, który przez to zatrzymuje się w tem stanowisku swoim dopóty, aż puszką główną Ip zostanie znowu rozciągnięta przez działanie samoczynne, odbywające się podczas badania, a puszką pośredniczą połączą ze sobą napowrót sworzeń zapadkowy.

2. U kurka w odpływie brzezki piwnej.

Figura III, XXI, XXII, XXIII.

Z boku na oprawie kurka w odpływie brzezki piwnej (III), który może także być skonstruowany jako kurek trzyramienny przestawny (XXI, XXII, XXIII), przyśrubowana jest komora puszkę pośredniczej 1s (III i XXI). Czop kurka opatrzony jest na końcu z pudra wystającym rozporem, który, gdy kurek

opatrzony oporkami jest zakręcony, koresponduje ze sworzniem zapadkowym 71, wystającym z komory puszkę pośredniczej.

Przez ściśnięcie puszkę głównej Ip a w skutek wydcia puszkę pośredniczej 1s sworzeń zapadkowy wchodzi w rozpór i utwierdza kurek w jego położeniu, zamyka go, podczas gdy rozciągnięcie puszkę głównej Ip sprawia, że sworzeń zostaje cofnięty a przeto kurek oswobodzony. Oprócz tego można kurek zakręcony utwierdzić w tem położeniu także ręką, zapomocą sztyftu, który jest sposobny do nałożenia plomby, a łączy rękę z oprawą.

3. U kurka w dopływie brzezki słodkiej.

Figura III, XIV, XV.

Zamknięcie kurka w dopływie brzezki słodkiej jest podobnie urządzone jak zamknięcie kurka w odpływie brzezki piwnej. Kurek ten może być również zrobiony jako trzyramienny, przestawny, a mianowicie tak, że gdy przewód, prowadzący do panwi warzelnianej jest zamknięty, otwiera się połączenie przewodu brzezki słodkiej z kanałem, ażeby pompę i przewód rurowy można wodą przepłukać. Kurek ten, gdy jest zamknięty, można utwierdzić w tem położeniu w taki sam sposób, jak kurek w odpływie brzezki piwnej zapomocą sztyftu, który może być oplombowany.

b) Opis sposobu działania.

Przyrząd kontrolny do brzezki piwnej, patentowany na imię Erlharta-Sebaua polega na zasadzie naczyń spółkujących. Po skończeniu warzenia przywraca się swobodna komunikacja między panwią warzelnianą (w warzelniach pojedynczych pomiędzy wspólną panwią zacierną i brzezkową, w warzelniach podwójnych między panwią brzezkową). według okoliczności osobnym zbiornikiem a pomniejszonym naczyniem (stągwią) i z ilości brzezki znajdującej się w tem mniejszym naczyniu wnosi się, jaka jest cała ilość warki.

W celu osądzenia sposobu działania przyrządu rozróżnić należy ściśle dwa jego główne położenia, a mianowicie:

I. główne położenie, nastrzykowe.

znamiennie jest tem, że zasuwka suwaka obrotowego jest wolna, kurek w odpływie brzezki piwnej wolny, kurek zaś w dopływie brzezki słodkiej jest zamknięty.

II. główne położenie, kontrolne.

znamiennie jest tem, że zasuwka suwaka obrotowego jest zamknięta, kurek w odpływie brzezki piwnej zamknięty, kurek zaś w dopływie brzezki słodkiej wolny.

I. główne położenie następuje w chwili skończenia badania urzędowego zapomocą przyrządu kontrolnego i trwa aż do przestawienia drążka ręcznego 65 przy rozpoczęciu się klarowania brzezki następnej warki. Od tej chwili aż do skończenia się badania zapomocą przyrządu zostaje tenże w II. głównem położeniu.

W I. głównem położeniu (nastrzykowem) można wysunąć zasuwkę suwaka obrotowego przezco suwak obrotowy i kurek nastrzykowy w obrębie istniejących oporków można dla oczyszczenia przyrządu wolnорęcznie poruszać. Gdy rękojęć kurka nastrzykowego jest zwrócona w lewo, można przez otwarcie wentylu parowego baterii nastrzykowej wyparzyć do wnętrza panwi przewód do brzezki i cedzidło do chmielu a potem je gorącą i zimną wodą wypłókać. Przez zwrócenie w prawo rękojęci kurka nastrzykowego można potem, ustawivszy suwak obrotowy zapomocą rękojęci w położeniu napełnienia, wyparzyć stągiew, napełnić gorącą i zimną wodą i można te napełnienia przez przestawienie suwaka obrotowego w położenie wypróżnienia spuszczać zapomocą rozdzielacza do lejka, który tam, gdzie stoi naczynie do kontroli zwyczajnej, jest na trzpieniu zatknięty i odprowadza odpływającą wodę.

Dolne duo i sito cedzidla do chmielu można po odjęciu nutry skrzydlatej zostającej pod zamknięciem plombowem kontroli zwyczajnej wyjąć i oczyścić.

Ponieważ w położeniu nastrzykowem kurek w odpływie brzezki piwnej jest wolny, można oczyścić także panew i przewód odprowadzający brzezka piwną. Trzyramienny kurek w dopływie brzezki słodkiej jest w położeniu nastrzykowem od strony panwi zakręcony a od strony kanału otwarty, a tak można wymyć także przewód rurowy i pompę.

Bezpośrednio przed rozpoczęciem się klarowania brzezki zakręca się kurek w odpływie brzezki piwnej, zesuwając na dół zasuwkę suwaka obrotowego, poczem przez przelożenie drążka ręcznego zmienia się I. główne położenie przyrządu na II. położenie główne. Nie można nigdy zaniedbać zakręcenia kurka w odpływie brzezki piwnej i zesunięcia zasuwki suwaka obrotowego, inaczej bowiem nie możnaby przelożyć drążka ręcznego a względnie, w razie użycia siły, odnośny system transmisyj zostałby popsuty. Przez przelożenie drążka ręcznego łuk zębaty błon pierwszorzędných podnosi się w górę i zazębia się o kółko pośrednie. Obracanie wału mimośrodnu sprawia, że kurek w odpływie brzezki piwnej i zasuwka suwaka obrotowego zostają zamknięte. Natomiast kurek w odpływie brzezki słodkiej staje się wolnym i można go dla spuszczenia brzezki odkręcić.

Podczas następującego teraz płynięcia brzezki i gotowania brzezki piwnej w panwi aż do rozpoczęcia badania przyrząd zostaje w zupełnym spoczynku.

Zanim się przystąpi do badania, trzeba zakręcić kurek w dopływie brzezki słodkiej i sztyft więzący welknąć w odpowiednie otwory rękojęci kurka i oprawy kurkowej. Następnie wyjmuje się sztyft więzący kółko ręczne, znosi się samoczynnie wyłączenie mechanizmu uruchamiającego przez wyciągnięcie i ciśnięcie na dół guzika przysuwniczy i rozpoczyna się badanie przez jednostajne, nie za szybkie obracanie kółka ręcznego w kierunku wskazówki zegarowej. Gdy się za prędko obraca, powściągnie funkcyonuje w ten sposób, że ząb zapadkowy wyskakuje i kółko ręczne obraca się bezskutecznie. Tym powściągiem osiąga się to, że położenie napełnienia i wypróżnienia suwaka obrotowego trwa najmniej przez ten czas, który jest potrzebny do wejścia płynu w stągiew i do przywrócenia równowagi a względnie do zupełnego wypróżnienia stągwi.

Wal mechanizmu uruchamiającego wprawiony przez ten mechanizm w bardzo powolne obracanie się, sprawia zapomocą mimośrodnu najprzód, że drążek suwaka obrotowego porusza się na dół i wprowadza suwak obrotowy w położenie napełnienia. W tem położeniu panew przez kanał suwaka obrotowego, znajdujący się z prawej strony, wchodzi w komunikację ze stągwią, która w skutek tego napełnia się brzezka piwną.

Przy dalszem obracaniu, drążek suwaka obrotowego w skutek działania mimośrodnu porusza się teraz w górę, przez co przerywa się związek stągwi z panwią, następnie zaś, w miarę jak drążek suwaka obrotowego ciągle podnosi się w górę aż do swego najwyższego położenia, stągiew wypróżnia się przez przez lewy kanał suwaka obrotowego do rozdzielacza samoczynnie w obrót wprawionego, a przez niego do naczynia na przedpęd, stojącego zewnątrz na lewo. Pierwsze to napełnienie stągwi ma posłużyć jedynie do oddalenia pozostałości popłóczyn, gdyby się znajdowały, do przepłókania brzezka piwną przewodu do tej brzezki i do ogrzania suwaka obrotowego jakoteż i stągwi.

Obroty kółka ręcznego powtarza się dopóty, aż kółko to w skutek samoczynnego wyłączenia mechanizmu uruchamiającego przez sztyft i przysuwnicę podniesione, przestaje się zazębiać i obraca się bezskutecznie. W tej chwili badania położenie przyrządu jest następujące:

- a) Drążek suwaka obrotowego leży poziomo, przelo kanały suwaka obrotowego są ze wszystkich stron zamknięte;
- b) otwór odpływowy rozdzielacza stoi nad brzegiem naczynia na przedpęd, do którego wlało

się pierwsze napełnienie stągwi, zwrócony ku bębnowi;

- e) obie wskazówki liczydła stoją znowu naprzeciwko siebie, ale od liczby, zaznaczonej przed rozpoczęciem się badania, oddalone są o trzecią część podziału;
- d) łuk zębaty puszek głównych przebiegł trzecią część swojego półkola w zazębieniu z kołem pośrednim;
- e) bęben naczyniowy posunął się o trzecią część szerokości jednego naczynia;
- f) mechanizm uruchamiający wyłączył się samoczynnie.

Teraz znosi się znowa samoczynne wyłączenie mechanizmu uruchamiającego przez odpowiednie działanie na guzik przysuwnicy i odbywa się dalej badanie przez obracanie kółka ręcznego aż do ponownego samoczynnego wyłączenia. Stągiew napełnia się po raz drugi tak samo jak poprzednią razą. To jednak drugie napełnienie wypróżnia się przez rozdzielacz, który się tymczasem naprzód posunął, do wnętrza bębna naczyniowego, a mianowicie do tego z siednini naczyń próbkowych w nim ustawionych, które stało najbliższej naczynia na przedpęd.

Ażeby próbki brzezki piwnej, przeznaczone do wyższej kontroli, uchronić przez pewien czas od parowania i rozkładu, wkłada się do naczyń próbkowych wyższej kontroli po każdorazowym wypróżnieniu i oczyszczeniu tak zwane tabliczki konserwacyjne, składające się z parafiny, topiącej się przy niskiej temperaturze i materiału antyseptycznego. Parafina topiąca się w gorącej brzezce piwnej zbiera się z powodu małej ciężkości gatunkowej na powierzchni płynu, tworzy pokrywę nie przepuszczającą powietrza i tężeje, gdy próbka się oziębi. Środek antyseptyczny rozpuszcza się w brzezce piwnej i działa wyjalawiająco.

W chwili drugiego samoczynnego wyłączenia mechanizmu uruchamiającego stan przyrządu kontrolnego jest następujący:

- a) Drażek suwaka obrotowego leży poziomo, przeto kanały suwaka obrotowego są ze wszystkich stron zamknięte;
- b) otwór odpływowy rozdzielacza stoi nad brzegiem naczynia próbkowego wyższej kontroli, do którego wlało się drugie napełnienie stągwi, zwrócony ku naczyniu do kontroli zwyczajnej;
- c) obie wskazówki liczydła stoją znowu naprzeciwko siebie, ale od liczby zaznaczonej przed rozpoczęciem się badania, oddalone są o dwie trzecie części podziału;
- d) łuk zębaty puszek głównych przebiegł dwie trzecie części swojego półkola w zazębieniu z kołem zębata;

e) bęben naczyniowy posunął się o dwie trzecie części szerokości jednego naczynia;

f) mechanizm uruchamiający wyłączył się samoczynnie.

Przez ponowne zniesienie samoczynnego wyłączenia wprawia się mechanizm uruchamiający w ruch do trzeciego i ostatniego okresu badania, przyczem stągiew napełnia się po raz trzeci, a następnie wypróżnia się do naczynia próbkowego do kontroli zwyczajnej, stojącego po prawej stronie zewnątrz.

Po wypróżnieniu daje się słyszeć na przyrządzie głos dzwonka, zapowiadający bliskie skończenie się badania.

Gdy nastąpi ostatnie samoczynne wyłączenie mechanizmu uruchamiającego kończy się badanie przyrządem kontrolnym i jednocześnie przyrząd przechodzi znowu z położenia głównego II, w położenie główne I. Przemiana przyrządu z położenia nastrzykowego (I) w położenie kontrolne (II), odbywa się więc bezpośrednio zapomocą ręcznego działania, przemiana zaś z położenia kontrolnego w położenie nastrzykowe samoczynnie podczas badania.

W chwili skończenia się badania położenie przyrządu jest następujące:

- a) Drażek suwaka obrotowego leży poziomo, przeto kanały suwaka obrotowego są ze wszystkich stron zamknięte;
- b) otwór odpływowy rozdzielacza stoi nad brzegiem naczynia próbkowego do zwyczajnej kontroli, zwrócony ku naczyniu na przedpęd;
- c) obie wskazówki liczydła stoją naprzeciwko siebie i względnie do oznaczenia liczydła w chwili rozpoczęcia się badania, zaznaczają najbliższą wyższą liczbę;
- d) łuk zębaty puszek głównych przebiegł całe swoje półkole w zazębieniu z kołem pośrednim i przestawił zastawki;
- e) bęben naczyniowy posunął się naprzód o całą szerokość naczynia;
- f) mechanizm uruchamiający wyłączył się samoczynnie;
- g) zamknięcie zasuwki suwaka obrotowego jest zniesione;
- h) zamknięcie kurka w odpływie brzezki piwnej jest zniesione;
- i) kurek w dopływie brzezki słodkiej jest zamknięty.

Rozdział II.

Przepis co do ustawiania mierniczego przyrządu kontrolnego.

1. Do urzędowego badania wyrobionej brzezki piwnej wolno używać tylko tych przyrządów kon-

trolnych, które ustawione są z zachowaniem postanowień niżej podanych, sprawdzone pod nadzorem komisji głównej miar i wag i aprobowane.

2. W każdym browarze, któremu Ministerstwo skarbu nakaże zaprowadzić przyrząd kontrolny, zanim się do ustawienia go przystąpi, komisya przez Ministerstwo skarbu ustanowiona wykonać ma z współudziałem strony lub jej pełnomocnego zastępcy zbadanie lokalności.

Przy tem badaniu lokalności i następująceni potem ustawianiu przyrządu kontrolnego przestrzegać należy następujących prawideł:

a) przyrząd kontrolny połączyć należy z reguły z panwią brzezczkową. Jeżeli browar używa kilku panwi brzezczkowych, każdą z nich opatrzyć należy osobnym przyrządem kontrolnym.

Na żądanie strony można także pozwolić z zastrzeżeniem dopełnienia warunków, które przepisane będą w każdym z osobna przypadku, żeby przyrząd kontrolny zamiast przy panwie, umieszczony był przy osobnym zbiorniku; z podobnem zastrzeżeniem można nadto pozwolić, żeby wyrób kilku panwi piwnych a względnie warzelnii prowadzony był do wspólnego zbiornika i żeby tylko jeden przyrząd kontrolny był przy nim umieszczony;

b) przyrząd kontrolny do brzezczki piwnej ustawiony być powinien w pobliżu tej panwi, do której jest przeznaczony, w taki sposób, żeby odległość suwaka obrotowego u przyrządu kontrolnego od panwi, mierzona po linii poziomej, była jak najmniejsza. Odległość ta nie powinna w żadnym razie przerosnąć $2\frac{1}{2}$ metra;

c) przyrząd kontrolny powinien być ustawiony na trwałym, bezpiecznym fundamencie, wymurowanym z cegieł dobrze zwilżonych, z zaprawą cementową lub z ubitym z betonu portlandzkiego, albo na poprzecznicach żelaznych, odpowiednio grubych, dobrze opartych i ile możności w lokalu warzenia. Gdyby stosunki miejscowe nastęrczały trudności pod względem ustawienia przyrządu w samymże lokalu warzenia i przeto przyrząd ten musiał być ustawiony w lokalu oddzielnym od lokalu warzenia, przestrzegać należy przy wybieraniu innego miejsca na ustawienie, żeby przyrząd ochroniony był ile możności od wpływów zewnętrznych i tak ustawiony, iżby nadzór nad warką nie był utrudniony; w przypadku tym, lokal na przyrząd przeznaczony, powinien być połączony bezpośrednio z lokalem, w którym się panew znajduje, zapomocą otworu, mającego najmniej 0.25 metra kwadratowego w przekroju;

d) otwór w panwi wywiercony być powinien w takim miejscu teje, iżby zapewniona była zgodność jakościowa próbek brzezczki piwnej, w tem miejscu odpływających, z całą ilością plynu w panwi zawartą. Nie wolno więc wywiercać tego otworu w takim miejscu panwi, gdzie zawartość panwi podczas warzenia nie zostaje w ciągłej żywej cyrkulacji z główną masą, jak to jest na przykład przy workowatych wypukłościach panwi (zagięciach itp.);

e) otwór wywiercony w panwi nie powinien leżeć niżej jak o 10 centymetrów nad najniższym punktem dna panwi;

f) ze względu na formę i wielkość panwi a według okoliczności także stopniowanie wielkości warki, oznaczyć należy wymiary stągwi przyrządu kontrolnego, który ma być ustawiony, trzymając się tej zasady, że napełnienie stągwi podczas badania urzędowego nie ma wynosić mniej jak 2.00 litry a nie więcej jak 3.50 litra;

g) przyrząd kontrolny, tudzież wszystkie przewody rurowe, do niego prowadzące, powinny być wolne i do zbadania w każdym czasie łatwo dostępne;

h) rura gładko wypolerowana, doprowadzająca brzezczkę piwną do przyrządu kontrolnego, powinna być w całej swojej długości widzialna, dostępna i o ile przydanie osłony nie będzie wyraźnie nakazane — wolna;

i) podstawę przyrządu kontrolnego połączyć należy mocno i niewzruszenie z murem fundamentu a to zapomocą śrub naciętych, które powinny być utwierdzone zaprawą cementową i najmniej na 15 centymetrów w murze fundamentu zagłębione;

k) przy ustawieniu wspornika, co wykonane być powinno z jak największą starannością i ścisłością, nieć należy przedewszystkiem na względzie, żeby stągiew stała ściśle pionowo i we właściwym miejscu. Podnoże wspornika klinami żelaznymi podłożone, podlać należy zaprawą cementową;

l) stągiew przyrządu kontrolnego powinna pozostać całkiem wolną i dostępną. Nie powinna więc stykać się bezpośrednio ani z murem, częściami konstrukcyi, platformą, ani też z maszynami lub częściami przyrządu. Gały przyrząd kontrolny powinien być otoczony osłoną ochraniającą, naprzykład płaszczem z materyi nieprzemakalnej, budką z drzewa lub żelaza w taki sposób, żeby ją albo można było łatwo

- usunąć albo żeby przyrząd kontrolny był pod nią ze wszystkich stron dostępny.
- m) panew na brzeczke, bez względu, czy ma ognisko bezpośrednie czy jest ogrzewana parą, może mieć tylko jedną rurę do dopływu brzeczki słodkiej i tylko jedną rurę do odpływu brzeczki piwnej. Jeżeli panew ma dwa lub więcej otworów spustowych, rury ich powinny być jak najbliżej panwi połączone w jedną wspólną rurę odpływową; w obrębie lokalu napelnienia nie powinny w żadnym przypadku znajdować się inne otwory a względnie przewody;
- n) rura doprowadzająca brzeczke słodką i rura odprowadzająca brzeczke piwną opatrzone być mają każda jednym kurkiem zamykalnym, umieszczonym jak najbliżej panwi. Urządzoneym według opisu podanego w rozdziale I. a, I, 1, 2. Jeżeli kurki te skonstruowane będą jako trzyramienne, przestawne, rura łącząca się z trzecią odnogą powinna mieć wolne uście ponad brukiem warzelnii;
- o) przy tych przyrządach zamykających umieścić należy puszki pośrednicze. Rurki łączące te puszki poprowadzić należy tak, żeby znajdowały się w położeniu jak najbardziej ochronionem i zabezpieczyć w obrębie ruchu przez obłożenie ich osłonami ochraniającemi; rurki te nie powinny stykać się bezpośrednio z takimi częściami konstrukcyi lub przyrządami wyrobu, które wystawione są choćby tylko na przemijające rozgrzanie;
- p) rura do dopływu brzeczki słodkiej powinna mieć pomiędzy baterią klarowania, względnie pompą do brzeczki a kurkiem w dopływie brzeczki słodkiej tylko jedną odnogę, mającą uście do przynależącej kadzi klarowania, przez którą to odnogę tak zwany przedpęd brzeczki pompuje się napowrót do tej kadzi; pomiędzy kurkiem w dopływie brzeczki słodkiej a panwią nie powinna znajdować się żadna odnoga; nadto uście rury do dopływu brzeczki słodkiej, jakoteż rury wodociągowej, gdyby do wnętrza panwi prowadziła, nie powinno w żadnym razie znajdować się niżej jak na 20 centymetrów ponad najwyższą powierzchnią piwa (także przed zagotowaniem). Toż samo rozumie się o przyrządzie do napryskiwania, który często bywa w panwiach umieszczony;
- q) rura do odpływu brzeczki piwnej nie powinna mieć żadnej odnogi pomiędzy panwią a kurkiem zamykającym; gdyby za kurkiem w odpływie brzeczki piwnej (patrząc od panwi) była umieszczona rura do odpływu wody nastrzykowej, rura ta powinna mieć wolne uście nad brukiem warzelnii;
- r) urządzenie wszelkich innych przewodów do panwi, na przykład zapomocą węża do wydalenia pary lub zapomocą jakichkolwiek nasadek w panwi lub pokrywie panwi jest całkiem zakazane;
- s) jeżeli panwie są ogrzewane parą, rury doprowadzające parę do panwi i rury odprowadzające parę i wodę powstałą z pary zgęszczonej należy dokładnie oznaczyć. Powinny one być wolne i ze wszystkich stron dostępne, tak, żeby można je było w całym ich ciągu z zupełną pewnością kontrolować;
- t) jeżeli panew brzeczkowa służy także do gotowania zacieru, jak to bywa w warzelniach pojedynczych, czop próżny podziurkowany, który ma być wkręcony od wnętrza w wywiercony otwór panwi, powinien być za każdym razem na czas gotowania zacieru wyjęty i zastąpiony śrubą szczelnie zamykającą; nadto wszystkie te przewody rurowe z dotyczącą panwią w związku będące, których używa się tylko do prowadzenia zacieru a nie do prowadzenia także brzeczki, powinny być podczas klarowania aż do skończenia się badania w ten sposób zabezpieczone, żeby nieuprawnione odprowadzenie brzeczki było niemożliwe. W jaki sposób zabezpieczenie to ma być uczynione, postanowić należy w każdym z osobna przypadku przy badaniu lokalności ze względu na zachodzące w danej chwili stosunki miejscowe;
- u) jeżeli w warzelniach podwójnych panew zacierną używana bywa czasowo lub tylko pomocniczo także do warzenia brzeczki piwnej, postąpić należy z tą panwią tak samo, jak z opisaną w powyższym ustępie z skombinowaną panwią zacierną i brzeczkową (warzelnia pojedyncza). Czy w poszczególnym przypadku panew zacierną należy opatrzyć osobnym przyrządem kontrolnym lub czy panew tę połączyć należy z przyrządem kontrolnym ustawić się mającym dla panwi brzeczkowej, rozstrzygnąć należy stosownie do okoliczności na podstawie zbadania lokalności;
- v) do każdorazowego prowizorycznego badania brzeczki piwnej w panwi służy osobny karbnik, przynależący do przyrządu kontrolnego. Ponieważ ten karbnik przy każdym badaniu powinien być wstawiany zawsze w to samo miejsce panwi, przeto przydaną do niego kierownicę umieścić należy we wnętrzu panwi;
- w) obok każdej panwi opatrzonej przyrządem kontrolnym, na najbliższej ścianie warzelnii umieszczony być powinien dokładny plan sytuacyjny tejże, na którym wszystkie w związku

z nią zostające lub w jej obrębie leżące przewody rurowe i połączenia rurowe, wszystkie znajdujące się w niej kurki, wentyle, suwaki, wszystkie odnogi i urządzone zapory i zamknięcia mają być dokładnie wyrysowane i farbą odznaczone o wymiarach najmniej 1:50 wielkości rzeczywiście.

Spisacze należy protokół wyniku badania lokalności, który opatrzony podpisami wszystkich uczestników przedkłada się Władzy skarbowej pierwszej instancji. Następnie władza ta uwiadomić ma przedsiębiorcę o wymaganiach pod względem ustawienia przyrządu kontrolnego z dozwoleniem rekursu.

Jeżeli w skutek rekursu zarządzone będzie ponowne zbadanie lokalności, w takim razie, o ileby się nie przychyłono do rekursu strony, ona ponosi kosztą badania na miejscu.

3. Gdy browar ustawi przyrząd kontrolny, Władza skarbową pierwszej instancji zarządzi spisanie wyводу oględzin. Wykonać to ma tasama komisya, która wykonała badanie lokalności, mając w szczególności na rtwadze co następuje:

- a) Zbadać należy, czy przyrząd kontrolny ustawiono a otwór w panwi wywiercono w sposób przy badaniu lokalności przepisany, według okoliczności decyzją Władzy skarbowej zmieniony. Gdyby dostrzeżono uchybienie w jakikolwiek względzie, uwiadomić o niem należy stronę i wstrzymać spisanie wyводу aż do decyzji Władzy przełożonej.
- b) Szczególną uwagę zwrócić należy przy oględzinach na połączenia poszczególnych przyrządów wyrobu ze sobą i z przyrządem kontrolnym; połączenia rurowe, któreby umożliwiały lub nawet tylko ułatwiały tajemnie odprowadzenie, kazać należy skasować. Gdyby zaś połączenia te uznane zostały za potrzebne do fabrykacji, powinny być urządzone tak, żeby mogły być zamknięte i zabezpieczone plombami urzędowymi aż do chwili, w której odbywać się będzie urzędowe badanie wyrobionej brzezki.
- c) Nadto wszystkie przewody rurowe do wody, pary i brzezki piwnej, o ile powierzchnie ich nie są lśniaco wypolerowane, należy pomalować w sposób przepisany a znamionujący przeznaczenie przewodu. U rur lśniaco wypolerowanych wszystkie połączenia krezowe powinny być pomalowane takąż farbą znamionową.
- d) Miejsce na ustawienie wagi przynależącej do przyrządu wybrać należy tak, żeby waga ta mogła na niem stale pozostawać; jest ona urządzona do udźwignięcia 10 kilogramów,

ma dwa talerze, z których jeden opatrzony jest pierścieniem do wstawiania naczyńia próbkowego i mieści się w skrzynce drewnianej, którą można zamknąć, spoczywa zaś na stole ściennym, który należy ustawić poziomo i oprzeć na żelaznych podporach. Waga umieszczona być powinna koniecznie w tym samym lokalu, w którym ustawiony jest przyrząd kontrolny.

Jeżeli ustawienie przyrządu uznane będzie za wolne od zarzutu, przystąpić należy do napełnienia systemów puszek i do napuszczenia przyrządu olejem według osobnych przepisów podanych w dodatkach I i II. Bezpośrednio po tem poprzykładać należy plomby oznaczone w dodatku III.

Dodatek
I.
Dodatek
II.
Dodatek
III.

Spisacze należy protokół wyniku oględzin, który ma być przez wszystkich uczestników podpisany i opatrzony kopią planu sytuacyjnego wzmiankowanego wyżej pod literą *w*). Protokół ten przedkłada się Władzy skarbowej pierwszej instancji, która, o ile pod żadnym względem nie było nie do zarzucenia a względnie po uchyleniu znalezionych wadliwości, zarządzić ma sprawdzenie przyrządu kontrolnego.

Ponowne sprawdzenie przyrządu kontrolnego będącego w użyciu wykonać należy na wyraźne żądanie dotyczącego przedsiębiorcy browaru, tudzież wtedy, gdy panew warzełniana będzie zastąpiona nową, jakoteż jeżeli zbadanie przyrządu pod względem dokładności w mierzeniu, wykonane przez kontrolę wyższą stosownie do przepisu podanego w rozdziale III pod *B*, wykaże w porównaniu z wynikami pierwszego sprawdzenia różnicę przenoszącą $\pm \frac{1}{2}$ procentu. Gdy ponowne sprawdzenie odbywa się na żądanie przedsiębiorcy browaru, ponosić on ma kosztą ponownego sprawdzenia w takim razie, jeżeli sprawdzenie okaże, iż przyrząd mierzy dokładnie.

Każde ponowne sprawdzenie ma być w każdym z osobna przypadku zarządzone przez Władzę skarbową pierwszej instancji i wykonane w taki sam sposób jak pierwsze sprawdzenie przyrządu.

4. Przedsiębiorca browaru a względnie kierownik przedsiębiorstwa obowiązany jest uwiadomić piśmiennie właściwą Władzę skarbową pierwszej instancji o wszelkiej zamierzonej reparacji panwi lub jej podwaliny a względnie podmurowania lub podwaliny przyrządu kontrolnego, a to przed rozpoczęciem tej reparacji i podać zarazem, kiedy zamierzona reparacja będzie prawdopodobnie skończona.

W skutek każdego takiego uwiadomienia Władza skarbową pierwszej instancji zarządzić ma, żeby funkcjonaryusz kontroli wyższej, zaraz po ukończeniu reparacji, zbadał przyrząd kontrolny pod względem dokładności mierzenia, a to w sposób opisany szczegółowo w rozdziale III, lit. *B*.

Jeżeli z badania tego okaże się, że potrzebne jest ponowne sprawdzenie przyrządu, lub jeżeli z innego powodu ponowne sprawdzenie przyrządu stanie się potrzebnem, w takim razie — począwszy od chwili, w której stwierdzono okoliczność uzasadniającą ponowne sprawdzenie aż do dokonania tegoż ponownego sprawdzenia, ruch browarowy w dotyczącej warzelnii może odbywać się dalej i przyrząd kontrolny może być nadal używany tylko w tym przypadku, jeżeli strona oświadczy protokolarnie, iż się zgadza, żeby w ciągu tego okresu urzędowe badanie warek odbywało się tylko prowizorycznie i żeby uzyskane szczegóły badania po skończeniu ponownego sprawdzenia zapomocą poprawionych tablic redukcyjnych zostały sprostowane.

Gdyby potrzebną była reparacya kurka w dopływie brzezki słodkiej lub kurka w odpływie brzezki piwnej, wymagająca wyjęcia czopa kurka, przedsiębiorca gorzelnii a względnie kierownik przedsiębiorstwa obowiązany jest również uwiadomić na przód o tem Władzę skarbową pierwszej instancyi, która wysłać ma do uczestniczenia w tem funkcyjnarusza kontroli wyższej. Uczestniczący funkcyjnarusz ma odjąć plombę kontroli wyższej na czopie kurka i po odjęciu plomb na śrubach, przytwierdzających komorę puszek pośredniczych, śruby te zwolnić a komorę przyciągnąć i wyjąć. Nie potrzeba jednak wypróżniać przy tem systemu puszek. Po skończeniu reparacyi trzeba przyrząd zamykający unieść napowrót w poprzednim położeniu i opatrzyć przepisaniem plombami.

Rozdział III.

Przepis używania.

A. Dla funkcyjnarusza kontroli zwyczajnej.

1. Kontrolę zwyczajną wykonywać ma zawsze najmniej dwóch funkcyjnarusz skarbowych; jeżeli niema do rozporządzenia urzędnika kontroli skarbowej technicznej, jeden z uczestniczących funkcyjnarusz skarbowych powinien mieć przynajmniej stopień starszego dozorca straży skarbowej. Urzędnik kontroli skarbowej technicznej a według okoliczności, jeżeli obaj funkcyjnarusze należą do straży skarbowej ten, który ma wyższy stopień służbowy, winien czynności urzędowe kontroli rozdzielić odpowiednio celowi i jest za to odpowiedzialny, żeby badanie urzędowe odbyło się ściśle według przepisów.

2. W browarach opatrzonych przyrządem kontrolnym utrzymywanie należy zamiast arkusza rewizyjnego rejestr badań według dołączonego formularza (druk ścisłej rachubie podległy). Jeżeli w browarze jest w użyciu kilka przyrządów kontrolnych,

do każdego z nich utrzymywać należy osoby rejestr badań. Rejestr badań zamykać należy co miesiąc i posyłać dnia 10. następującego miesiąca drogą służbową do Władzy skarbowej pierwszej instancyi.

Do zapisków używać należy zawsze atramentu, wciągać zaś ma je ten funkcyjnarusz nadzoru, który wykonywa dotyczącą czynność urzędową.

3. Kontrola zwyczajna rozpoczyna się — o ile browar nie zostaje pod stałym nadzorem, co do każdego warzenia z ukończeniem postępowania zaciernego, a więc na krótko przed rozpoczęciem się klarowania brzezki i kończy się badaniem warki.

Funkcyjnarusze nadzoru winni niezwłocznie po przybyciu do browaru przekonać się o stanie postępowania warzenia. Nadto obowiązani są, zanim się rozpocznie klarowanie brzezki, upewnić się, czy wszystkie poprzykładane plomby, tudzież czy sam przyrząd kontrolny, jakoteż przynależące do niego przewody i kurki są nienaruszone. Następnie wyjąć należy sito z cedzidla do chmielu i po oczyszczeniu osadzić je napowrót, bacząc na uszczelnienie. Plombę na śrubie zamykającej, odjętą celem oczyszczenia cedzidla do chmielu, zastąpić należy niezwłocznie nową.

Jeżeli panew zacierna służy także za panew do brzezki, czuwać należy nad tem, żeby kaptur zamykający, wśrubowany po wewnętrznej stronie miejsca wywiercenia był zastąpiony czopem sitowym przed rozpoczęciem się klarowania.

Nadto jeszcze przed przestawieniem zanknięć, dopóki przyrząd kontrolny znajduje się w I. głównem położeniu (nastrzykowem), wykonać należy zapomocą baterji nastrzykowej przepłókanie do panwi. Przytem baczyci należy, czy woda splókująca wychodzi wszystkimi otworami czopa sitowego do wnętrza panwi z siłą dowodzącą, że cały przekrój jest wolny. Gdyby tak nie było, wyjąć należy czop sitowy i oczyścić go a według okoliczności przedmuchać przewód zapomocą przewodu parowego baterji nastrzykowej.

Następnie kurek nastrzykowy 55, jakoteż suwak obrotowy E przez nastawienie pionowo rękojści 57 a względnie 39 postawić należy w położeniu dającym się zamknąć i zasuwkę suwaka obrotowego 38, po wyjęciu sztyflu wiążącego, zesunąć nadół.

4. Gdy kierownik ruchu oznajmi ustnie, że klarowanie ma się rozpocząć, funkcyjnarusze nadzoru winni przekonać się zawsze na podstawie własnych oględzin:

- a) czy kurek w dopływie brzezki słodkiej jest jeszcze według przepisu zamknięty i czy sworzzeń zapadkowy może poruszać się wolno w rozporze czopa kurka,
- b) czy panew jest wypróżniona i oczyszczona, czy kurek w odpływie brzezki piwnej jest stanowczo zamknięty, czy rozpór w czopie kurka

- stoi naprzeciwko cofniętego w tył sworznia zapadkowego i czy sztyft wiążący jest wetknięty,
- c) czy zasuwka suwaka obrotowego jest według przepisu na dół zesunięta i czy jej otwór stoi naprzeciwko sworznia zapadkowego,
- d) czy czop siłowy we wnętrzu panwi jest oczyszczony i zaśrubowany i czy powierzchnia jego jest wolna.

5. Gdy w tych czterech punktach wszystko będzie znalezione w porządku lub zostanie do porządku przywiezione, jeden z dwóch funkcyjnaruszy nadzoru uskutecznia przestawienie zamknięć a zarazem przyrządu kontrolnego z I. głównego położenia (nastrzykowego) w II. położenie główne (kontrolne), tym sposobem, że drążek ręczny 65, który działa na puszkę główną, przekłada po odjęciu zamknięcia urzędowego o 180° w kierunku wskazówki zegarowej. Przez to zasuwka suwaka obrotowego i kurek w odpływie brzezki piwnej zostają zamknięte a kurek w dopływie brzezki słodkiej zostaje wyzwolony.

Po wykonaniu tego przestawienia zwracać należy ciągle uwagę na to, czy sworzeń zapadkowy puszki pośredniczej I s przysunął się ku otworowi zasuwki suwaka obrotowego a sworzeń zapadkowy puszki pośredniczej II s do rozporu czopa kurka w odpływie brzezki piwnej i czy sworzeń zapadkowy puszki pośredniczej III s wyszedł z rozporu czopa kurka w dopływie brzezki słodkiej.

Następnie wiadomić należy reprezentanta browaru, że przestawienie zostało dokonane i klarowanie może rozpocząć się niezwłocznie.

Od tej chwili aż do skończenia się badania za pomocą przyrządu kontrolnego jeden z dwóch funkcyjnaruszy nadzoru kontrolować ma nieustannie panew brzezkową.

Podczas gdy brzezka płynie, drugi funkcyjnarusz nadzoru baczycy ma na to, żeby wszystkie brzezka odpływająca z kadzi do klarowania razem z nalewami dostawała się do panwi i żeby nie gdzieś indziej nieodprowadzano lub nie brano.

Gdy się klarowanie skończy, tenże funkcyjnarusz nadzoru kontrolować ma, żeby woda goła odpływała swobodnie ponad brukiem warzelni do kanału, z wyjątkiem tych przypadków, w których uzyskano szczególne pozwolenie do używania w inny sposób wody gołej.

6. Podczas warzenia w panwi brzezkowej wykonywać należy poprzedzające każde badanie przygotowania, obserwacje i pomiary, a mianowicie:

- a) Wagę przynależącą do przyrządu kontrolnego, po otwarciu zamknięcia, zbadać należy przed każdorazowym użyciem pod tym względem, czy wtedy, gdy talerze wagi są całkiem próżne i oczyszczone, język wagi stoi równo z wizye-

rem. Nadto trzeba wagę badać najinniej raz na miesiąc w następujący sposób: Talerz na naczynie obciąża się ciężarkiem 5-kilogramowym a talerz ciężarkowy kilku ciężarkami ogółem tyleż czyniącymi. Jeżeli język stoi w należytem miejscu, waga jest dokładna; w przeciwnym razie zbadać należy różnicę wagi, to jest ile trzeba dodać lub ująć, żeby język stanął we właściwym miejscu. Próbę tę powtórzyć należy kilkakrotnie, mieniając ciężarki, a następnie odbyć ją w takiż sam sposób z obciążeniem 500 gramami.

Jeżeli różnica wynosi więcej niż jeden gram, uczynić należy niezwłocznie doniesienie do Władzy skarbowej pierwszej instancyi, która zarządzić ma co potrzeba. Aż do uchylenia wadliwości używać należy do badania urzędowego innej odpowiedniej, dokładnej wagi.

Pod względem peryodycznego ponownego sprawdzania ciężarków stosują się przepisy powszechne o sprawdzaniu.

- b) Zamknięciem kontroli zwyczajnej ubezpieczony mały okrągły talerz zamykający w pokrywiecę bębna, zawierającego naczynia na próbki do kontroli wyższej, należy zdjąć po usunięciu plomby i sztyfta zamykającego i za pomocą chwytki wyjąć naczynie próbkowe znajdujące się pod odstłoniętym otworem.

Jeżeli naczynie to jest napełnione, trzeba je zważyć przed wypróżnieniem i zapisać jego ciężar w odpowiedniej kolumnie rejestru badań z podaniem numeru naczynia. Naczynie to we wszystkich przypadkach oczyścić należy całkowicie zimną i gorącą wodą, poczem stawia się je do góry dnem a po kilku minutach obciera całkiem do sucha wewnątrz i zewnątrz. Następnie opatrzyć należy naczynie próbkowe świeżą tabliczką konserwacyjną i odtarować.

Zbadaną tarę naczynia próbkowego zapisać należy w odpowiedniej kolumnie rejestru badań z przydaniem numeru naczynia. Następnie za pomocą chwytki wstawia się naczynie próbkowe napowrót przez otwór do bębna na naczynia, a to tak, żeby spodnią powierzchnią dna stanęło dokładnie w zagłębieniu znajdującem się w dnie bębna. Następnie włożyć należy napowrót talerz zamykający, wysunąć naprzód sztyft zamykający i opatrzyć zamknięciem plombowem kontroli zwyczajnej.

Tabliczek konserwacyjnych dostarcza Zarząd skarbowy bezpłatnie; dotyczący funkcyjnarusze nadzoru pobierać je będą za złożeniem rachunku z Ekonomatu c. k. Dyrekeyi skarbowej krajowej w Wiedniu w kartonach po 50 i 100 sztuk.

Tabliczek konserwacyjnych zdjętych z napełnionych naczyń kontroli wyższej nie wolno używać ponownie, lecz należy zbierać je i oddsyłać periodycznie do namienionego wyżej Ekonomatu.

- c) Naczynie próbkowe kontroli zwyczajnej należy wymyć gorącą i zimną wodą wewnątrz i zewnątrz potem postawić do góry dnem, po kilku minutach całkiem do sucha obetrzeć i razem z pokrywką odtarować; następnie kładzie się pokrywkę na boku a naczynie próbkowe stawia się na platformie do zwyczajnej kontroli, z prawej strony zewnątrz wspornika.

Tarę naczynia zapisać należy w odpowiedniej kolumnie rejestru badań.

- d) Naczynie na przedpęd wypróżnione i wyczyszczone postawić należy na właściwej platformie, po lewej stronie zewnątrz wspornika.
- e) Liczbę, którą liczydło przyrządu kontrolnego wskazuje przed badaniem, należy odczytać i zapisać w odpowiedniej kolumnie rejestru badań.
- f) Nakoniec napuścić należy olejem przyrząd kontrolny według przepisu zawartego w załączce II.

7. Gdy kierownik przedsiębiorstwa oznajmi, że się warzenie skończyło i badanie urzędowe warki może się rozpocząć, funkcyonaryusz nadzoru wini mieć na uwadze co następuje:

- a) Zwrócić należy uwagę kierownika przedsiębiorstwa na to, że byłoby wiele stosownie zaniechać ogrzewania lub je przynajmniej przytłumić na czas badania przyrządem kontrolnym dla zapobieżenia zbyt gwałtownemu wzbieraniu brzezki piwnej.
- b) Jeżeli w panwi jest miészadło, trzeba je wyjąć na czas aż do skończenia się badania przyrządem kontrolnym.
- c) Drzwi panwi trzeba otworzyć i powinny stać otworem przez cały czas badania przyrządem kontrolnym.
- d) Kurek w dopływie brzezki słodkiej należy stanowczo zaniknąć od strony panwi i wetknąć sztyft wiążący.
- e) Gdy te zasadnicze warunki są dopełnione, przystępuje się najprzód do prowizorycznego badania ilości brzezki piwnej zapomocą karbnika.

W tym celu karbnik dobrze wprzód osuszony, wstawia się do panwi zapomocą przydanego mu wodzidla w tem miejscu panwi, które wtedy, gdy się oględziny odbywały, było oznaczone; następnie mierzy się w milimetrach wysokość powierzchni płynu po wszystkich czterech stronach karbnika; zmierzenie to wy-

konać należy najmniej dwa razy i średnią odczytanych liczb miary zapisać w przeznaczony na to kolumnie rejestru badań. Szczegóły użyte zapomocą tego prowizorycznego badania stanowią podstawę badania urzędowego w razie, gdyby przyrząd kontrolny okazał się całkiem niezdatnym do użytku, ponieważ tym sposobem może być przy każdym badaniu stwierdzone, jak wysoko zbadana wówczas zapomocą przyrządu kontrolnego ilość brzezki dochodzi w panwi warzelnianej a względnie jak wysoko dochodzić powinna. Jeżeli w porównaniu z poczynionemi przez dłuższy czas doświadczeniami okażą się pod tym względem istotne różnice, śledzić należy ich przyczyny i z wyniku tego śledzenia zdać sprawę Władzy krajowej pierwszej instancyi do dalszego zarządzenia.

Badanie prowizoryczne wykonywa z reguły ten funkcyonaryusz nadzoru, któremu poruczony jest nadzór nad panwią brzezkową.

- f) Teraz, lub nawet już jednocześnie z badaniem prowizorycznem, wykonywać ma drugi funkcyonaryusz nadzoru badania zapomocą przyrządu kontrolnego.

W tym celu zdjąć należy najprzód zamknięcie plombowe sztyfta wiążącego przy kółku uruchomienia przyrządu kontrolnego, sztyft wiążący wyciągnąć i przez działanie na guzik przysuwnicy znieść wyłączenie uruchomienia.

Następnie wprawia się kółko uruchomienia w jednostajny nie za szybki obrót. Gdy po wypróżnieniu stągwi do naczynia na przedpęd nastąpi pierwsze automatyczne wyłączenie mechanizmu uruchamiającego odbywa się dalej badanie po powtórnym ujęciu guzika przysuwnicy i podtrzymuje się uruchomienie bez przerwy dopóty, aż po trzecim włączeniu a ostatniem wypróżnieniu stągwi do naczynia próbkowego kontroli zwyczajnej da się słyszeć głos dzwonka i przyrząd kontrolny po raz trzeci wyłączy się automatycznie.

Teraz zapomocą chwytki oddala się naczynie próbkowe kontroli zwyczajnej z platformy, na której stało, zamyka pokrywką i stawia na boku w miejscu całkiem bezpiecznem.

Kółko uruchomienia przyrządu kontrolnego ubezpiecza się sztyftem wiążącym i opatruje się ten sztyft zamknięciem plombowem kontroli zwyczajnej.

Natychmiast po skończeniu badania zapomocą przyrządu kontrolnego, funkcyonaryusz nadzoru winien przekonać się, czy działanie samoczynne zamknąć na odległość działają-

cych na zasuwce suwaka obrotowego, na kurku w dopływie brzezczi piwnej i kurku w dopływie brzezczi słodkiej odbyło się należycie iawiadomić kierownika przedsiębiorstwa, że wyrobioną brzezczkę piwną oddaje się mu do dalszej manipulacji.

- g) Teraz przyzwać należy kierownika przedsiębiorstwa i przystąpić do zważenia i oznaczenia stopnia próbki brzezczi piwnej kontroli zwyczajnej, w tej zaś czynności urzędowej uczestniczyć powinien zawsze także drugi funkcyonaryusz nadzoru.

Napełnione naczynie próbkowe kontroli zwyczajnej razem z pokrywką, po usunięciu ciał obcych, gdyby do niego przylegały, stawia się ostrożnie, strzegąc się uронienia choćby najmniejszej ilości jego zawartości, na talerzu naczyniowym wagi; na talerz ciężarkowy nakłada się ciężarki, dopóki język nie stanie całkiem. Ciężarki odczytywać należy tak przy wkładaniu jak i przy zdejmowaniu; nadto oznaczyć należy wagę ogólną pokładzionych ciężarków przez odczytanie w próżnych przegródkach sztucea wagi brakujących tam ciężarków, a to jeszcze przed włożeniem napowrót ciężarków wyjętych. Wagę zbadaną pod tą troistą kontrolą zapisać należy niezwłocznie i bezpośrednio we właściwej kolumnie rejestru badań.

- h) Po zważeniu próbki wkłada się naczynie próbkowe, ciągle jeszcze pokrywką nakryte, do kubła napełnionego zimną wodą lub kawałkami lodu, celem ostudzenia brzezczi piwnej, której stopień ma być oznaczony i chronić starannie od wszelkiego na nią wpływu.

Gdy próbka odpowiednio ostygnie, strząsa się starannie krople wody uczepione u wewnętrznej strony pokrywki o wewnętrzny brzeg naczynia próbkowego, odkłada się pokrywkę i próbkę brzezczi piwnej w naczyniu próbkowym, mięsza silnie zapomocą podziurkowanej kłotewki, tak, żeby także krople przylegające do wewnętrznych ścian naczynia zmięszały się z brzezczką i żeby się temperatura całej zawartości zupełnie wyrównała.

Następnie przelewa się próbkę do szklanego naczynia na sacharometr, wypłókawszy je wprzód cząstką tej samej próbki brzezczi piwnej.

Stopień oznacza się z ściśłem przestrzeganiem istniejących przepisów zapomocą urzędowego normalnego sacharometru.

- i) Zapomocą znalezionych tym sposobem wielkości ciężaru i stopnia sacharometrowego próbki oblicza się przy pomocy tablic redukcyjnych

do każdego przyrządu przy sposobności sprawdzania umyślnie wygotowanych, a to podług przydanej do nich instrukcyi, wyrób w panwi zawarty, wyrażony w stopniach hektolitrowych ekstraktu.

Od wielkości tym sposobem oznaczonej odliczyć należy potrącenie, potrzebne dla poprawienia oznaczenia przyrządu ze względu na ubytek między panwią brzezczkową a chłodnicą. Wymiar tego potrącenia ustanawia się tymczasowo jak następuje:

Ilość stopni brzezczi piwnej w całych stopniach sacharometrowych	Potrącenie w procentach stopni hektolitrowych warki
7	2·5
8	2·7
9	3·0
10	3·2
11	3·4
12	3·6
13	3·8
14	4·0
15	4·2
16 i więcej	4·5

Używając tej tablicy opuszczać należy ułamki stopnia sacharometrowego aż do 0·50 włącznie, większe ułamki wliczać należy za cały stopień.

Resztę, po tem odliczeniu pozostałą, porównać należy z oznajmioną ilością stopni hektolitrowych ekstraktu. Jeżeli w porównaniu z oznajmieniem okaże się nadwyżka przenosząca 5 procentów, spisać należy wywód stanu rzeczy; jeżeli zaś nadwyżska przenosi 10 procentów, wytoczyć należy nadto zarzut przekroczenia skarbowego.

- k) Następnie, lecz w każdym razie dopiero po zupełnem wypróżnieniu panwi, oczyścić należy przyrząd. W tym celu przepłókuje się gorącą wodą wszystkie części przyrządu, które się stykały z brzezczką piwną, następnie wyczyszcza się je parą i w końcu przemycza zimną wodą dopóty, dopóki nie ochłodną wszystkie te części przyrządu.

Przy czyszczeniu parą suwaka obrotowego pilnie uważać należy na to, żeby tenże zapomocą rękojści swojej wprowadzony był w położenie napełnienia, za nim wentyl parowy zostanie otworzony i żeby w tem położeniu zostawał dopóty, dopóki kłapa parowa jest otwarta.

8. O zwykłej po dłuższem zawieszeniu ruchu pustej warce do czyszczenia naczyń browarnych i przewodówawiadomić należy najmniej na trzy go-

dziny przedtem funkcyjaryusza skarbowego, któremu bezpośrednio nadzór nad browarem jest poruczony i do tego warzenia stosują się względem kontroli i badania przyrządem kontrolnym te same przepisy, które odnoszą się do oznajmionej warki, zaniechać jednak należy ważenia próbek i oznaczenia stopni.

Takie puste warki odbywać się mogą kilkakrotnie jedna po drugiej, jeżeli reprezentant browaru uzna to za potrzebne. Używać można do nich odpadków browarnych, jakoto kielków słodowych, pyłu słodowego, wytłoczyn lub wygotowanego chlmielu i odwar ten można prowadzić wszystkimi przewodami brzezki piwnej. Ostatecznie jednak nadzorować i stwierdzić należy odpływ onegoż do kanału.

Te puste warki powinny być zapisywane w rejestrze badań tak samo, jak warki prawidłowe.

B. Dla funkcyjaryusza kontroli wyższej.

Kontrola wyższa odbywać się powinna z reguły najmniej raz na tydzień. Jeżeli browar zostaje pod stałym nadzorem, dostatecznym jest, gdy kontrola wyższa odbywa się najmniej trzy razy na miesiąc.

Funkcyjaryusz kontroli wyższej winien przedewszystkiem i za każdym razem przekonać się, czy uczyniono zadosyć przepisom dotyczącym się ustawienia przyrządu, i poddać ścisłemu badaniu poprzykładane plombę urzędowe.

Jeżeli w tym czasie odbywa się warka, funkcyjaryusz kontroli wyższej ma nadzorować funkcyjaryusza kontroli zwyczajnej, a w razie potrzeby objaśniać i pouczać.

Do badania próbek brzezki piwnej, znajdujących się w naczyniach próbkowych kontroli wyższej, przystąpić należy dopiero po skończeniu się badania wyrobu przez funkcyjaryusza kontroli zwyczajnej. Najprzód zaś odjąć należy plombę urzędowe, położone na pokrywcę bębna na naczynia kontroli wyższej, zdjąć tę pokrywkę a następnie badać ilość i zawartość ekstraktu wszystkich próbek znajdujących się w bębnie, co czyni się w sposób przepisany dla kontroli zwyczajnej. Przed oznaczeniem stopni wymięszać należy dokładnie zapomocą kłotewki całą zawartość naczynia próbkowego tak, iżby wszystkie osad na dnie będący rozdzielił się jednostajnie.

Próbki te wynajmować należy i badać zawsze tylko jedną po drugiej, a po wyjęciu każdego naczynia próbkowego trzeba za każdym razem nakryć bęben naczyniowy pokrywką dla zapobieżenia wpływowi wbrew zakazowi na próbki. Zanim się wypróżnione naczynia próbkowe wstawi, trzeba je, jak

to już namieniono, oczyścić i włożywszy tabliczkę konserwacyjną, wstawić osuszone.

Pełne naczynie próbkowe, stojące na bębnie pod tarczą rozdzielacza, zawiera próbkę brzezki z warki ostatnim razem badanej. Przeto próbki, stojące począwszy od tego naczynia w przeciwnym kierunku obrotu wskazówki zegarowej, odpowiadają odwrotnej kolei badań poprzednich. Można więc stwierdzić, czy badanie ilości i zawartości ekstraktu próbek kontroli zwyczajnej, wykonane przez funkcyjaryusza tej kontroli, zgadzają się z wynikiem badania wyższej kontroli.

Wynik badań zapisać należy z podaniem numerów dotyczących naczyń próbkowych w rejestrze rewizyjnym (druk podległy ścisłej rachubie), który utrzymywany być ma według dołączonego wzoru. Ten rejestr rewizyjny odsyłać należy drogą służbową jednocześnie z rejestrem badań.

Załącznik
2.

Gdyby między wynikiem kontroli zwyczajnej i kontroli wyższej zachodziły uderzające różnice, szukać należy ich objaśnienia i zapisać odpowiednią uwagę w rejestrze rewizyjnym.

Po skończeniu się badania, oczyszczeniu wnętrza bębna i napuszczeniu olejem trzpienia trzeba bęben do naczyń zamknąć napowrót starannie pokrywką i zabezpieczyć.

Funkcyjaryusz kontroli wyższej obowiązany jest nadto przynajmniej co drugi miesiąc wypróbować w następujący sposób, czy stan stągwi jeszcze się nie zmienił.

Już przy sprawdzaniu przyrządu kontrolnego bada się, jaki ciężar wody przy oznaczonej temperaturze mieści w sobie stągiew napełniona aż po sam brzeg i płytą szklaną nakryta; ciężar ten jest podany w dokumentach sprawdzenia przyrządu.

Celem skontrolowania, czy wielkość ta nie uległa zmianie, napełnia się stągiew, po odjęciu kaptura w I. głównem położeniu (nastrzykowym) przyrządu, wodą aż po sam brzeg, puka się kilka razy lekko w stągiew, a następnie strychuje się ją płytą szklaną gładko wyszlifowaną i nakrywa, bacząc na to, żeby pod płytą szklaną nie zostały bańki powietrzne. Potem odejmuje się plombę na sztyfcie łączącym rozdzielacz G z wałem stojącym 42. wyjmuje się sztyft i uruchomiony tym sposobem rozdzielacz ustawia się ręką nad środkiem naczynia próbkowego do kontroli zwyczajnej. Po starannem oczyszczeniu zewnętrznego brzegu stągwi pod płytą szklaną rękojeść suwaka obrotowego kreśli się w prawo aż do oporka. W skutek tego wylewa się zawartość stągwi do odtarowanego poprzednio naczynia próbkowego kontroli zwyczajnej, znajdującego się pod rozdzielaczem na platformie. Następnie bada się ciężar i temperaturę wlanej wody.

Tę próbę wodną wykonywa się trzy razy. Średnią zbadanych ciężarów porównać należy, z uwzględnieniem zmierzonej średniej temperatury, z ciężarem stwierdzonym przy sprawdzaniu a zredukowanym do poszczególnych stopni temperatury w granicach od 7 aż do 24 stopni Reaumura.

Jeżeli z porównania zbadanej tym sposobem ilości wody w stągwi z ilością stwierdzoną przy sprawdzaniu, okaże się różnica wynosząca ± 0.5 procentu lub więcej, to najprzód wykonać należy próbę jeszcze dwa razy i gdy te ponowne próby potwierdziły wynik pierwszej próby, uczynić doniesienie do Władzy skarbowej pierwszej instancyi, iżby zarządziła ponowne sprawdzenie przyrządu kontrolnego.

Skończywszy badanie wprowadzić należy rozdzielacz *G* napowrót w dawne położenie i ubezpieczyć.

Przy każdym drugim badaniu stągwi według powyższych zarządzeń i w przypadkach oznaczonych w rozdziale II, l. 4, funkcyonaryusze kontroli wyższej zbadać mają dokładność mierzenia przyrządu w następujący sposób:

Po ustawieniu przyrządu w I. głównem położeniu (nastrzykowem) napełnia się panew wodą tak wysoko, iżby zakryła wszystkie trzy kłaniry kontrolne umieszczone w rozmaitych wysokościach już przy sposobności sprawdzania przyrządu.

Następnie, przestawiwszy rozdzielacz w sposób wyżej opisany, wypłukuje się stągiew przez przedstawienie suwaka obrotowego ręką.

Teraz powierzchnię wody w panwi zniża się przez spuszczenie ściśle aż do ostrza najwyższej kłaniry kontrolnej, potem również przez przestawienie suwaka obrotowego ręką, uskutecznia się napełnienie stągwi i jej wypróżnienie do suchego naczynia próbkowego starannie oczyszczonego i wprzód odstawianego, bacząc szczególnie na to, żeby suwak obrotowy zostawał przez trzy minuty tak w położeniu napełnienia, jak i w położeniu wypróżnienia.

Następnie zniża się powierzchnię wody w panwi aż do ostrza z kolei niższej leżącej a w końcu aż do ostrza najniższej kłaniry kontrolnej i za każdym razem zlewa się w powyższy sposób napełnienie stągwi i notuje się temperaturę wody w panwi.

Zbadać należy ciężar każdego z tych trzech napełnień stągwi i średnią tych ciężarów z uwzględnieniem zbadanej średniej temperatury porównać ze szczegółami uzyskanymi przy sprawdzaniu. Jeżeli różnica wynosi więcej niż ± 0.5 procentu, w takim razie najprzód ponowić należy całą próbę

i jeżeliby wynik powtórnej próby zgadzał się z wynikiem pierwszej, uczynić doniesienie do Władzy skarbowej pierwszej instancyi, iżby zarządziła ponowne sprawdzenie.

Urzędnicy wykonywający kontrolę wyższą winni spostrzeżenia swoje poczynione przy jej wykonywaniu zapisywać w swoim dzienniku i rejestrze rewizyi. Gdyby znaleźli wadliwości, wymagające niezwłocznego zarządzenia, winni na najkrótszej drodze zdać sprawę przelożonej Władzy.

C. Na wypadek przeszkody w prawidłowym działaniu mierniczego przyrządu kontrolnego do brzeckki piwnej.

Przeszkody, w prawidłowym działaniu przyrządu kontrolnego, które mogą zdarzyć się skutkiem wpływów zewnętrznych, są albo tego rodzaju, że z ich powodu tylko działanie jednego lub drugiego z zamknięć samoczynnych albo działanie mechanizmu poruszanego kółkiem uruchamiającem jest przerwane, albo też tego rodzaju, że przyrządu kontrolnego w ogóle nie można używać do badania wyrobionej brzeckki.

Przedsiębiorca browaru a względnie kierownik przedsiębiorstwa obowiązany jest o każdym zewnętrznym uszkodzeniu przyrządu lub podwaliny, wywołującym przerwę w działaniu przyrządu kontrolnego, uwiadomić piśmiennie doniesieniem w dwóch egzemplarzach wygotowanem funkcyonaryusza skarbowego, któremu bezpośredni nadzór nad browarem jest poruczony, a to niezwłocznie po dostrzeżeniu owego uszkodzenia i z szczegółowem oznaczeniem tegoż.

Funkcyonaryusz skarbowy, otrzymawszy to uwiadomienie, winien zapisać na obu egzemplarzach dzień i godzinę odbioru i jeden potwierdzony egzemplarz zwrócić stronie. Na podstawie tego uwiadomienia rzeczony funkcyonaryusz skarbowy winien bezzwłocznie w obecności strony stwierdzić uszkodzenie, o którym został uwiadomiony, i donieść o niem wprost Władzy skarbowej pierwszej instancyi piśmiennie, a jeśli w miejscen znajduje się stacya telegraficzna, telegraficznie. W podobny sposób postąpić należy, gdy sam funkcyonaryusz nadzoru, podczas obecności swojej w browarze dostrzeże, że przyrząd kontrolny nie funkcyonuje prawidłowo.

Rodzaj tej przeszkody określić należy w zdaniu sprawy w ten sposób, iżby można wyrozumieć, jakie środki są potrzebne dla uchylenia przeszkody. Gdyby potrzebna była wymiana uszkodzonej części przyrządu, należy ją dokładnie oznaczyć a zarazem podać znak, którym owa część składowa jest w opisie niniejszym opatrzona (rozdział I).

Władza skarbowa pierwszej instancji obowiązana jest niezwłocznie po nadejściu doniesienia o przeszkodzie wydać potrzebne zarządzenia. We wszystkich przypadkach przerwy w prawidłowym działaniu postarać się należy, żeby funkcjonaryusz kontroli wyższej bywał jak najczęściej obecny przy urzędowym badaniu wyrobionej brzeckki.

Osadzanie nowych części składowych przyrządu odbywać się może tylko w obecności funkcjonaryusza szczególnie do tego upoważnionych.

Dopóki trwa przerwa w prawidłowym działaniu przyrządu kontrolnego, postępować należy przy urzędowym badaniu wyrobionej brzeckki stosownie do rodzaju tej przerwy według następujących zarządzeń:

1. Gdy jedno lub kilka zamknięć nie funkcjonuje.

Jeżeli w skutek uszkodzenia którejś z puszek lub jej rurki przewodniej zamknięcie kurka w odplywie brzeckki piwnej lub zamknięcie kurka w doplywie brzeckki słodkiej przestanie działać, w takim razie przy plombach puszek pośredniczej oddalić należy sznurek, ubezpieczający cztery śruby przytwierdzające komorę puszek pośredniczych, a następnie zwolnić należy te cztery śruby przytwierdzające o tyle, żeby komora puszek pośredniczych razem ze sworzniem zapadkowym mogła być wyciągnięta i kurek otworzony.

Wyłączone tym sposobem zamknięcie samoczynne zastąpić należy przez zabezpieczenie plombami sztyftu zamykającego dotyczący kurek stosownie do przypadku, a mianowicie, jeżeli uszkodzony jest system puszek II p II s, w takim razie zamknięcie kurka w odplywie brzeckki piwnej powinno być urzędownie zabezpieczone w czasie od rozpoczęcia się klarowania aż do skończenia badania przyrządem; jeżeli zaś system puszek III p III s jest uszkodzony, zamknięcie kurka w doplywie brzeckki słodkiej powinno być urzędownie zabezpieczone od chwili skończenia się doplywu brzeckki słodkiej aż do rozpoczęcia się klarowania następnej warki.

Jeżeli uszkodzony jest system puszek I p I s, odjąć należy zamknięcie plombowe z przyśrubowania rurki puszek pośredniczej, ześrubowanie całkiem odkręcić a następnie komorę puszek pośredniczej tak daleko z puzdra suwaka obrotowego wyśrubować, żeby zasuwka suwaka obrotowego była wolna.

Zresztą we wszystkich powyższych trzech przypadkach badanie przyrządem kontrolnym wykonywać należy w sposób normalny.

2. Gdy mechanizm poruszający samoczynnie suwak obrotowy jest uszkodzony.

Gdy się zdarzą takie uszkodzenia przyrządu kontrolnego, które nie pozwalają prawidłowego uży-

wania onegoż, ponieważ związek poruszanych części jest w ten sposób przerwany, że pobudzenie całego mechanizmu do ruchu zapomocą kółka ręcznego jako organu uruchomienia okazuje się niemożliwym, odbywa się badanie tym sposobem, że napełnianie stągwi, jakoteż jej wypróżnianie uskutecznia się przy bezpośrednim poruszaniu suwaka obrotowego zapomocą jego rękojści, której zresztą używać należy tylko przy sposobności czyszczenia.

Ponieważ jednak to bezpośrednie poruszanie suwaka obrotowego tylko wtedy jest bez żadnych środków możliwe, gdy przyrząd kontrolny znajduje się w I. głównym położeniu (nastrzykowem), przeto, jeżeli przerwa w działaniu nastąpi wtedy, gdy przyrząd znajduje się w I. głównym położeniu (nastrzykowem), należy zostawić go w tem położeniu.

Odpowiednio I. głównemu położeniu kurek w doplywie brzeckki słodkiej jest zamknięty i to zamknięcie znieść należy nie przez przestawienie przyrządu kontrolnego w II. główne położenie (kontrolne), lecz przez dozwolone wyżej pod I. 1, ustęp 1 manipulację wyjątkową na puszcę pośredniczej III s.

Potem można naczepać brzeckki do panwi, i, gdy tak zasuwka suwaka obrotowego, jakoteż kurek w odplywie brzeckki piwnej są odpowiednio położeniu głównemu wolne, badanie tymczasowe wykonać i panew wypróżnić.

Przy badaniu tymczasowym postępować należy jak następuje:

Zasuwkę suwaka obrotowego wyciąga się do góry. Kurek nastrzykowy powinien znajdować się w położeniu zamknięcia, rękojść zwrócona być ma pionowo na dół.

Rozdzielacz G, jeżeli tego potrzeba, ustawić należy ręką w sposób w rozdziale III B przepisany, tak, żeby otwór odpływowy stał nad środkiem naczynia próbkowego kontroli zwyczajnej.

Teraz obraca się rękojść suwaka obrotowego aż do oporka w lewo i podług zegarka zostawia się ją całą minutę w tem położeniu. Potem obraca się rękojść suwaka obrotowego w prawo aż do oporka i zostawia przez dwie całe minuty w tem położeniu. Na platformie na naczynie kontroli zwyczajnej postawione zostało naczynie na przedpęd i z tem pierwszym wypróżnieniem stągwi postępuje się, podobnie jak przy badaniu normalnem, tak samo jak z przedpędem. Następnie stawia się w tem samym miejscu odtarowane naczynie kontroli zwyczajnej a potem, jak wyżej opisano, uskutecznia się drugie napełnienie i wypróżnienie stągwi. Tę otrzymaną próbkę wziąć należy za podstawę dalszego postępowania w celach badania urzędowego.

Gdy przyrząd kontrolny zostanie uszkodzony wtedy, gdy się znajduje w II. głównym położeniu (kontrolnem), natenczas, ażeby można wykonać badanie tymczasowe i brzeckkę piwną z panwi spuścić, znieść należy dwa zamknięcia, to jest zamknięcie

kurka w odpływie brzezki piwnej i zamknięcie zasuwki suwaka obrotowego.

Potrzebne do tego manipulacje, dozwolone na wypadek konieczności, wykonać należy w sposób opisany pod l. 1.

Dopóki trwa przerwa w działaniu przyrządu, miejsce wysuniętych samoczynnych zamknięć u kurka w dopływie brzezki słodkiej i u kurka w odpływie brzezki piwnej zajęte ma zabezpieczenie urzędowe w sposób przepisany pod l. 1.

3. Gdy przyrząd kontrolny jest całkiem nieprzydatny do użytku.

Przyrządu kontrolnego nie można zgoła używać, gdy suwak obrotowy, stągiew lub rozdzielacz są uszkodzone lub gdy jest popsuty dopływ brzezki piwnej z panwi do przyrządu kontrolnego. W przypadku takim wyrobioną brzezkę piwną bada się w ten sposób, że wykonywa się tylko badanie prowizoryczne karbnikiem, wyżej pod lit. A przepisane, oznacza się stopnie brzezki piwnej i na podstawie

szczegółów uzyskanych podczas prawidłowego działania przyrządu kontrolnego, oblicza się, jaka ilość brzezki odpowiada szczegółom badania prowizorycznego, uzyskanym podczas przerwy.

Próbę oznaczenia stopnia wykonać należy bezpośrednio po zbadaniu oznaczenia karbnika w ten sposób, że zapomocą czerpaka na długim stylisku bierze się najmniej trzy pełne czerpaki z rozmaitych warstw zawartości panwi (z dna, ze środka i z górnej powierzchni) i przez lejek sitowy wlewa się do przygotowanego naczynia do próbki, wypłókanego wprzód brzezką dotyczącej warki. Napełnione naczynie należy niezwłocznie zamknąć pokrywką.

Gdyby do zbadania ilości nie było dostatecznego zasobu dat z poprzednich badań prowizorycznych, ilość brzezki piwnej wziąć należy na podstawie oznaczenia karbnika z osobnej tablicy, wygotowanej przy sprawdzaniu przyrządu kontrolnego. Z tej tablicy można się dowiedzieć, jaka ilość brzezki, zredukowana do temperatury normalnej, odpowiada każdemu oznaczeniu karbnika.

Böhm r. w.

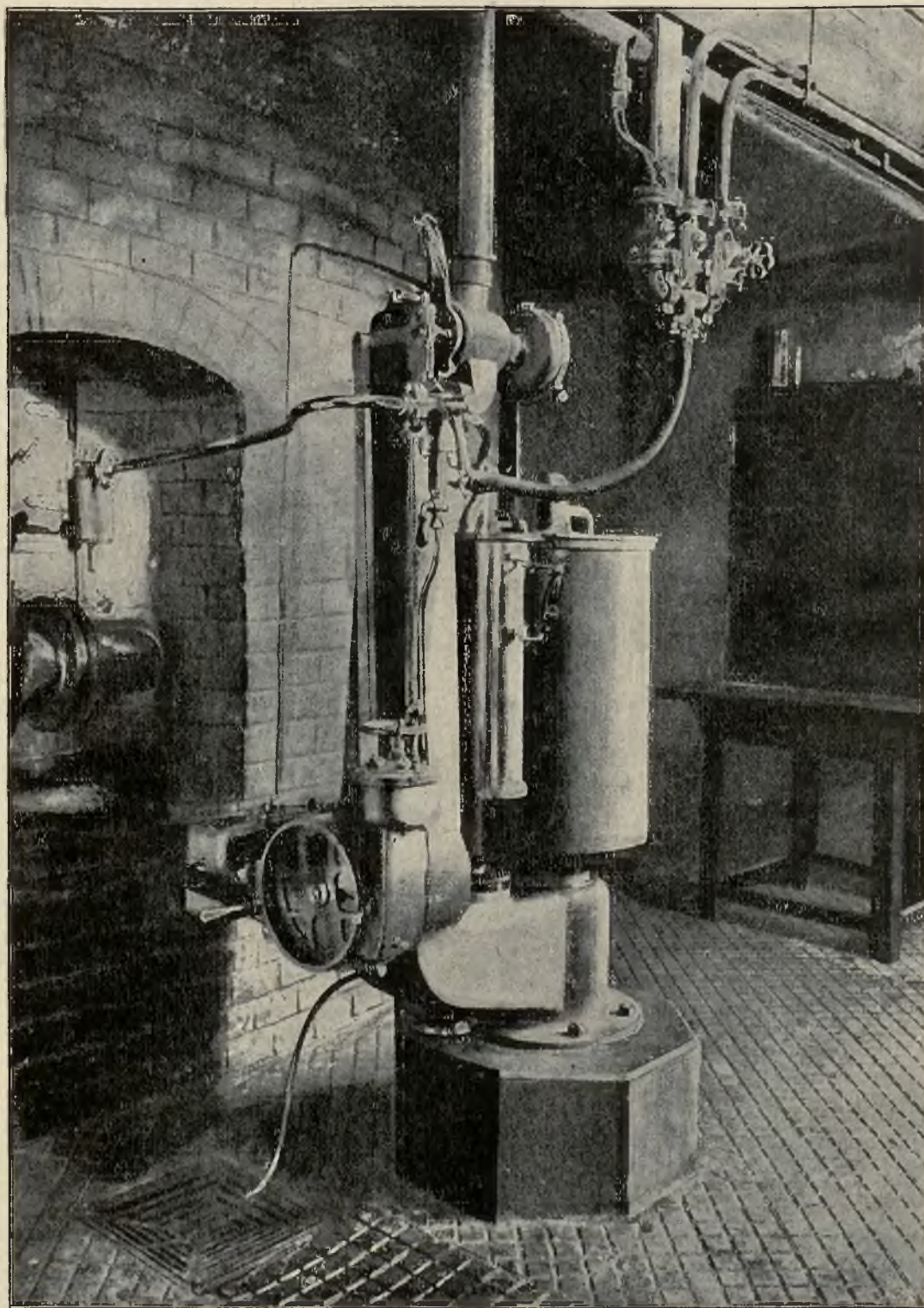

Widok ogólny I.

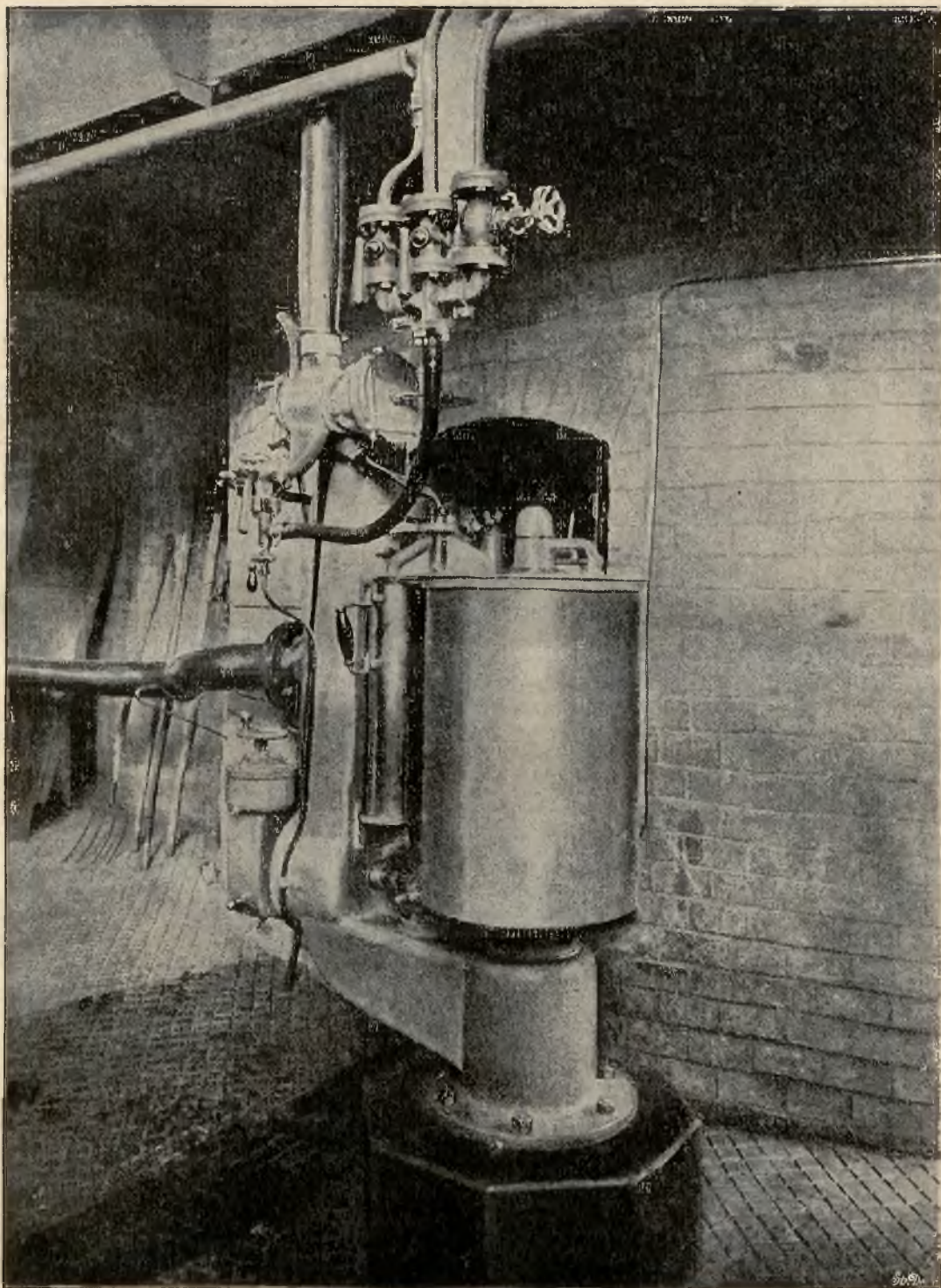
(Według zdjęcia fotograficznego.)

Widok ogólny II.

(Według zdjęcia fotograficznego.)

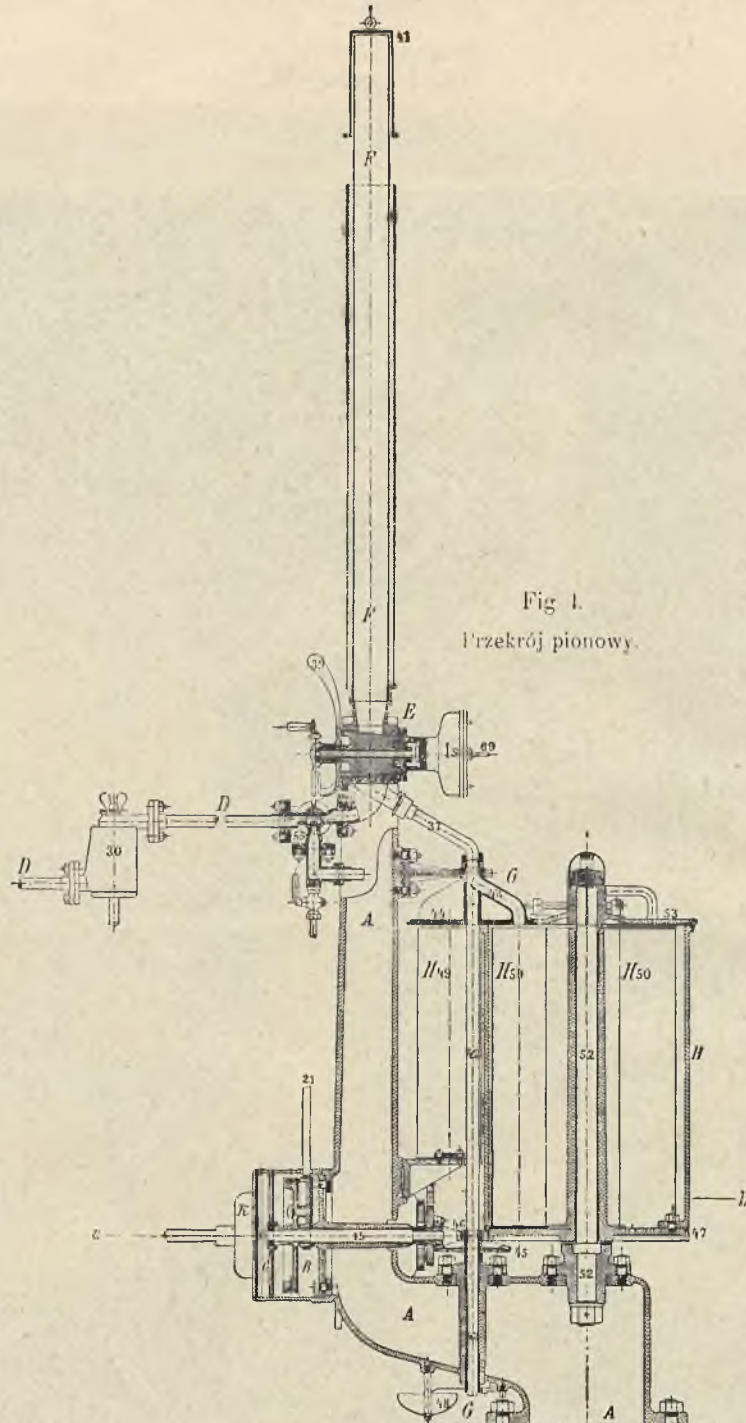

Fig. I.
Przekrój pionowy.

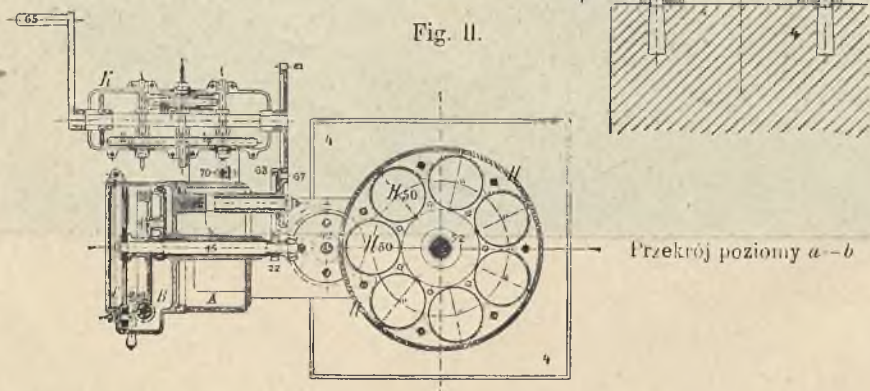

Fig. II.

Przekrój poziomy a-b

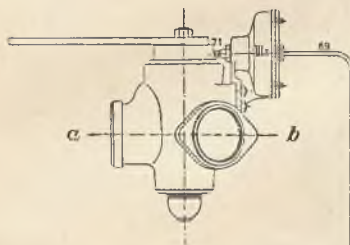

Fig. III, IV.

Fig. III.

Widok z przodu.

Kurek w dopływie brzezki.

Przekrój a—b.

Kurek w odpływie brzezki piwnej.

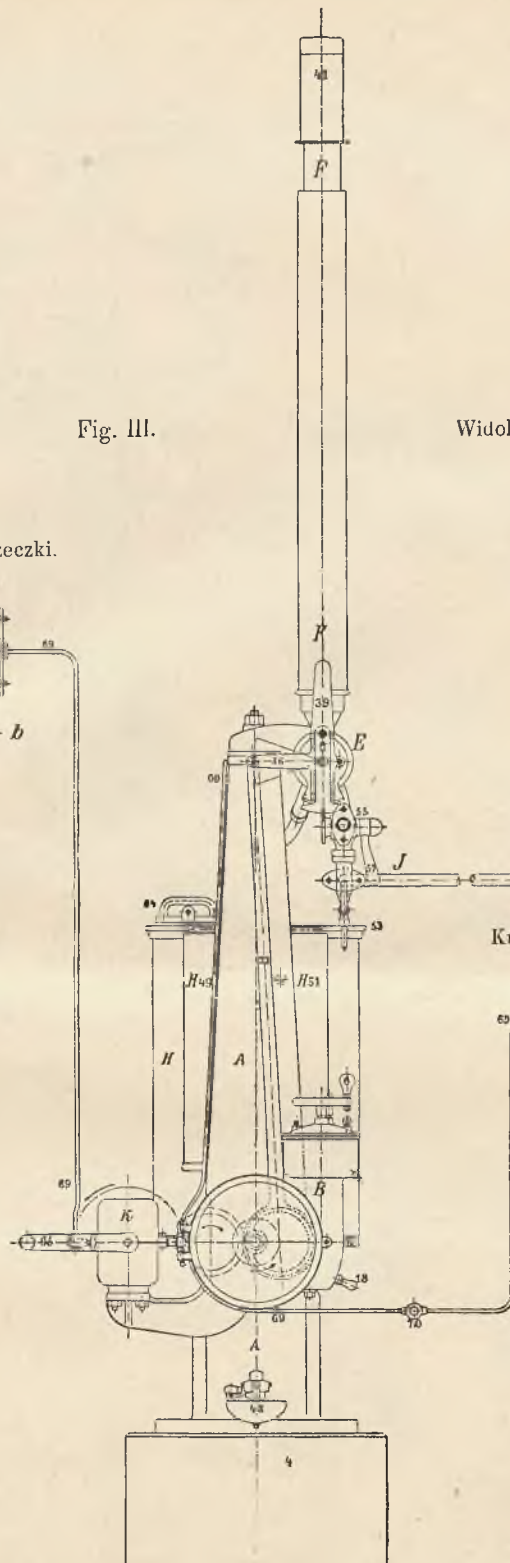
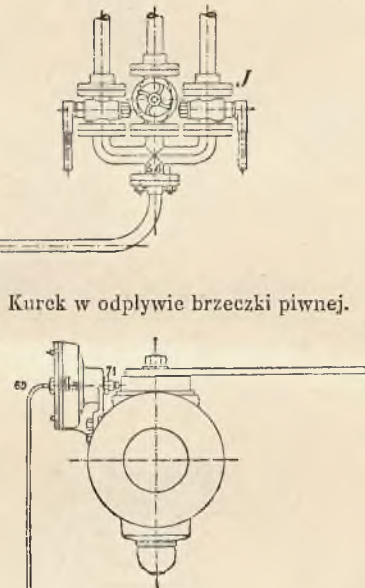

Fig. IV
Widok z góry.

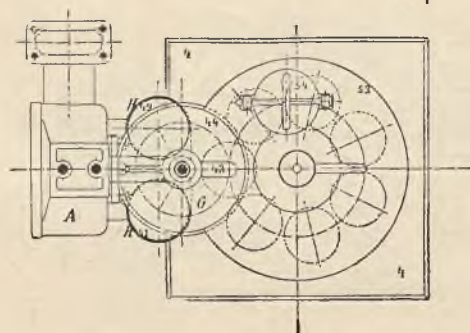

Fig. V, VI.

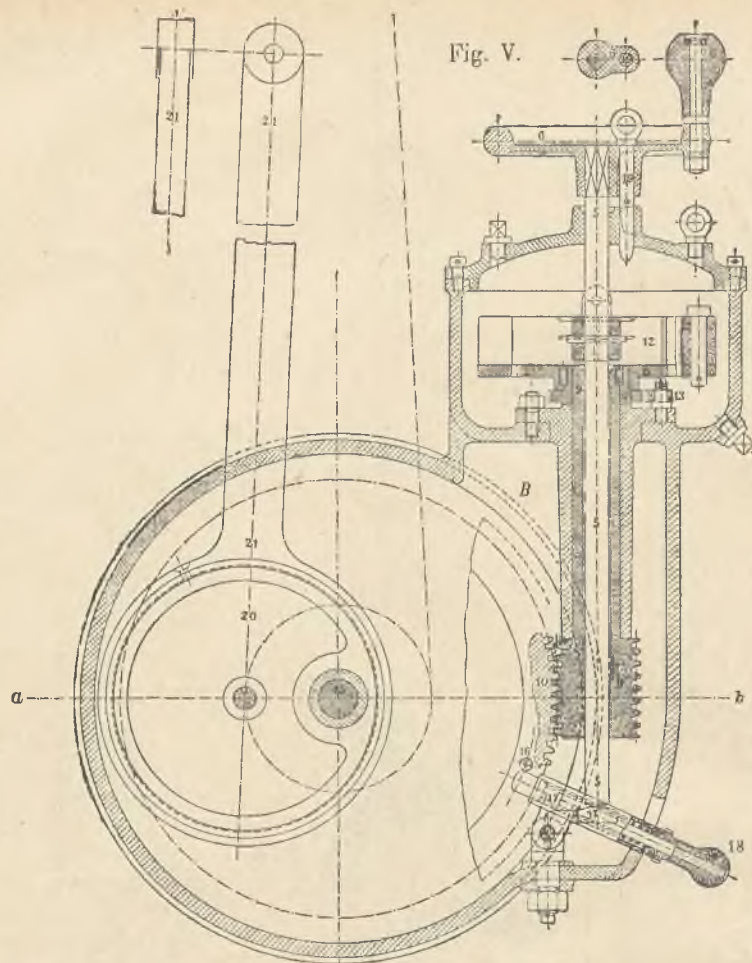

Fig. V.

Przekrój pionowy
mechanizmu uruchamiającego z powściągiem.

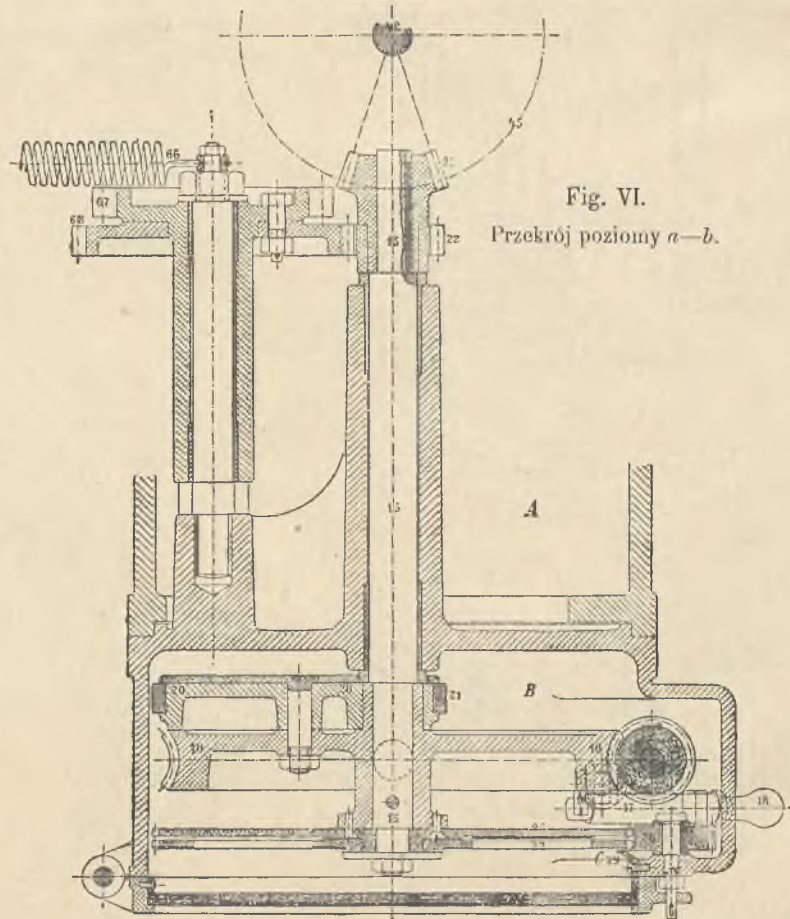

Fig. VI.

Przekrój poziomy a—b.

Fig. VII, VIII.

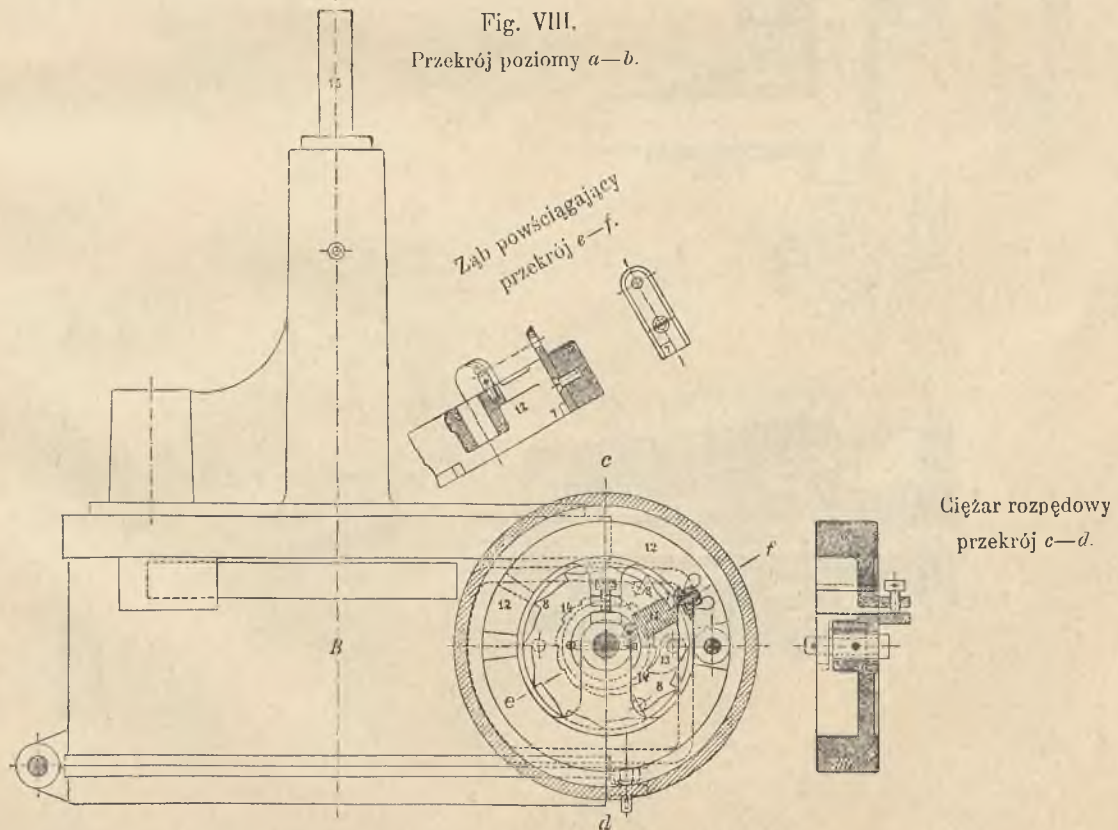
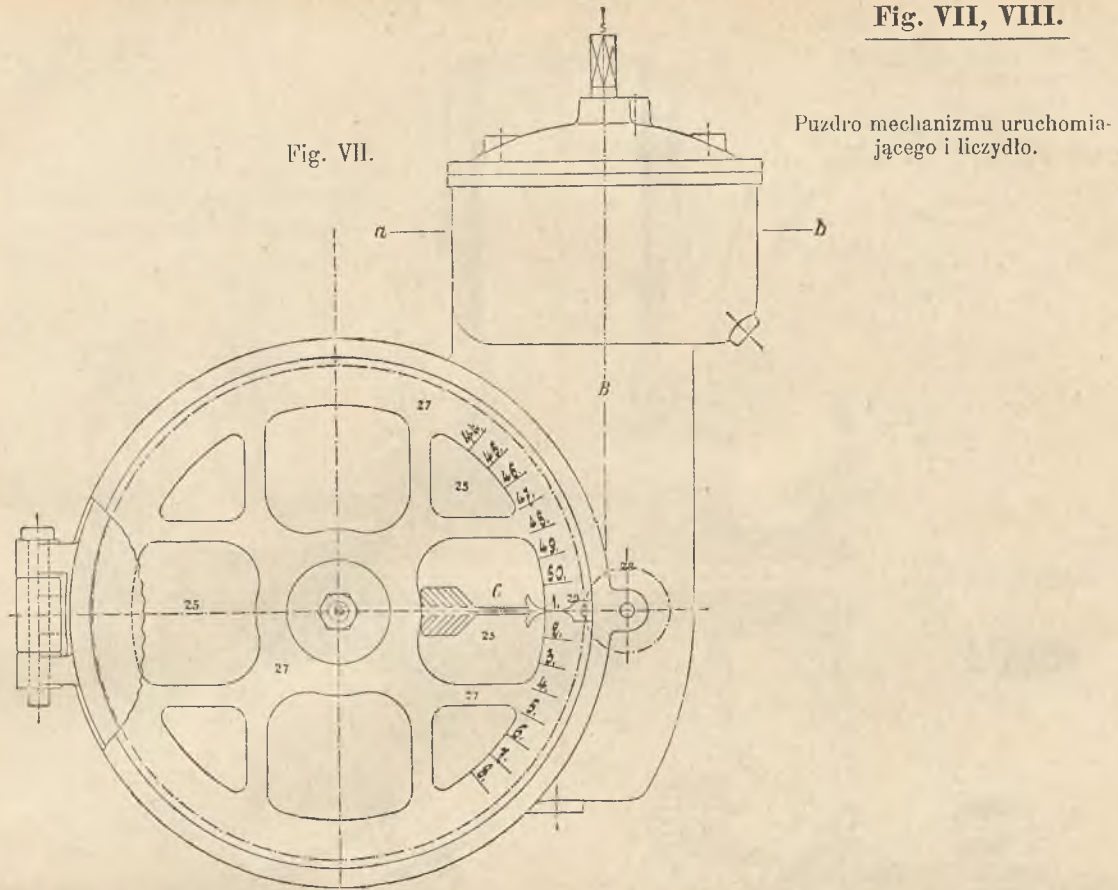
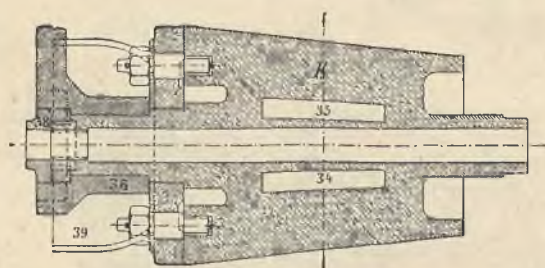
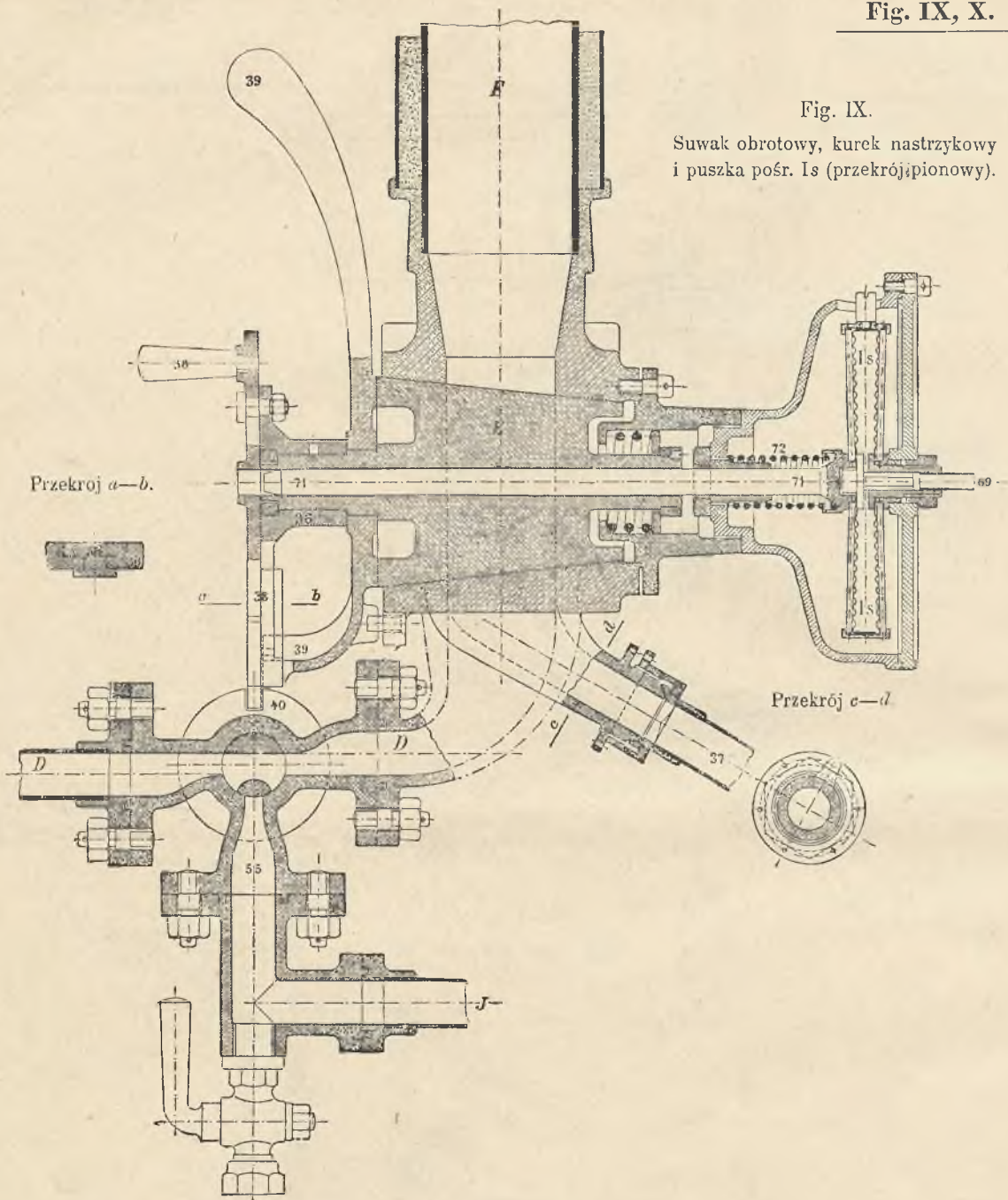

Fig. IX, X.

Suwak obrotowy.

Fig. XI, XII, XIII.

Przekrój pionowy.

Widok z przodu, przekrój pionowy kurka nastrojkowego

Fig. XI.

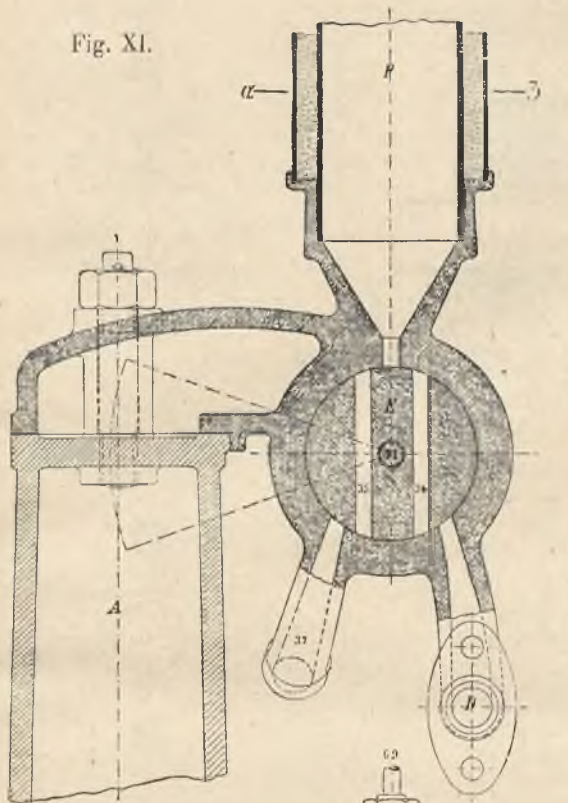
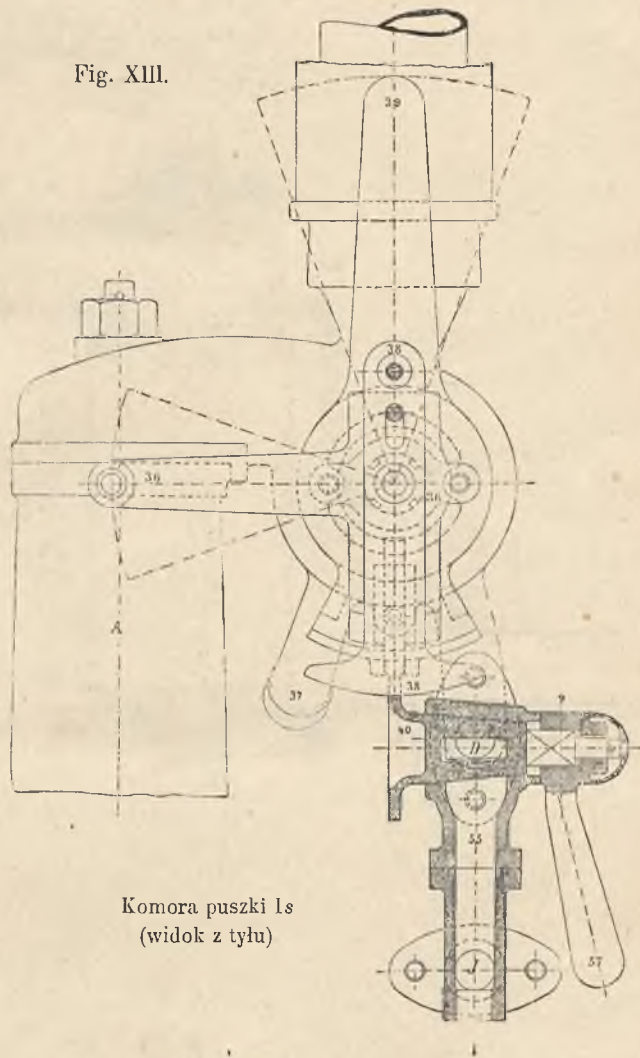

Fig. XIII.

Komora puszki ls
(widok z tyłu)

Fig. XII.
Przekrój a-b.

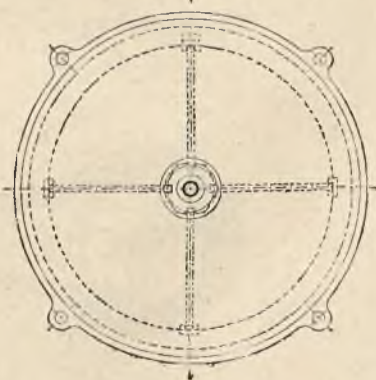
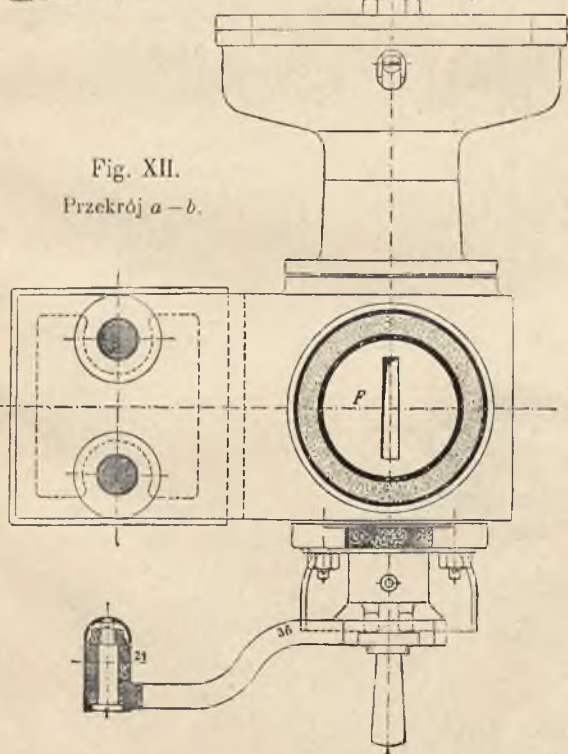

Fig. XIV, XV, XVI.

Cedzidło do chmielu.

Fig. XIV.

Przekrój pionowy.

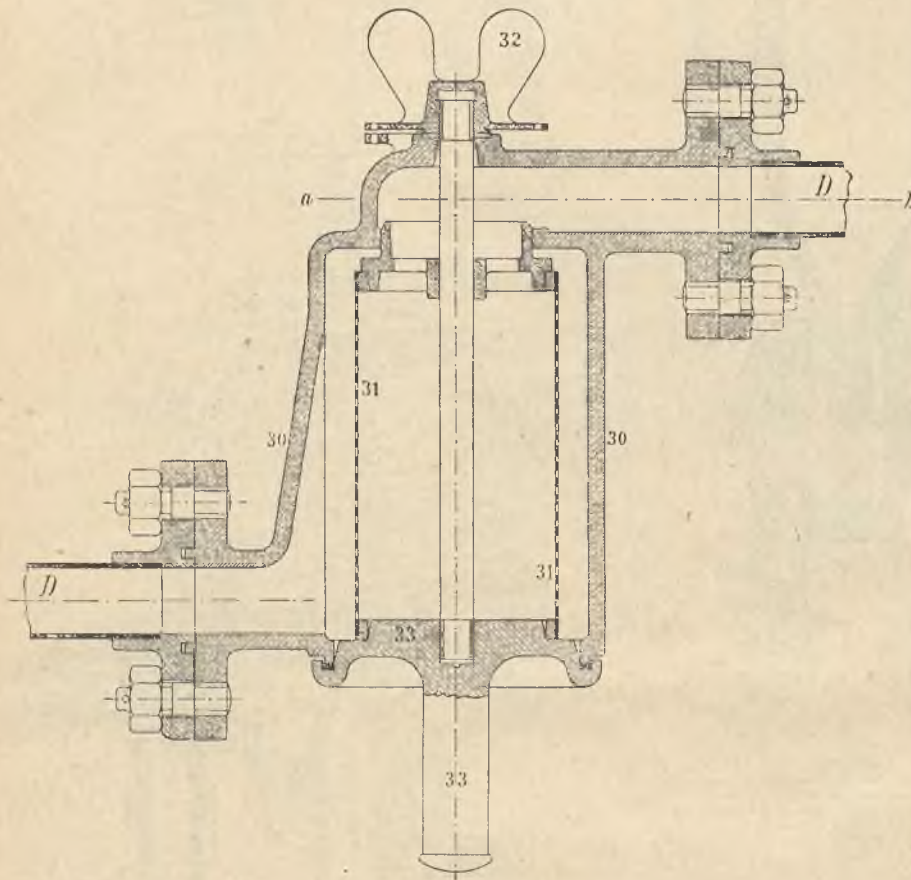

Fig. XVI.

Widok

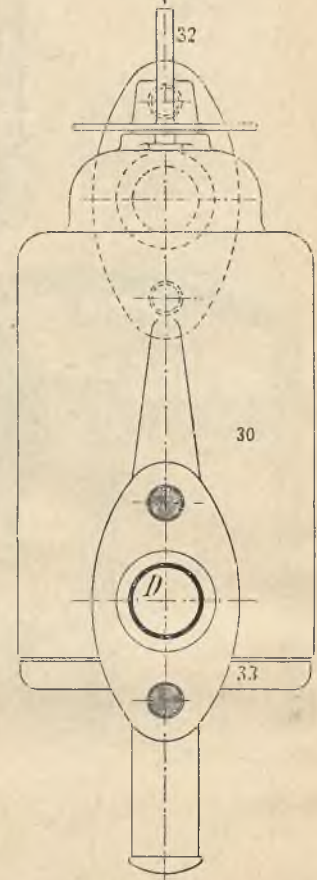
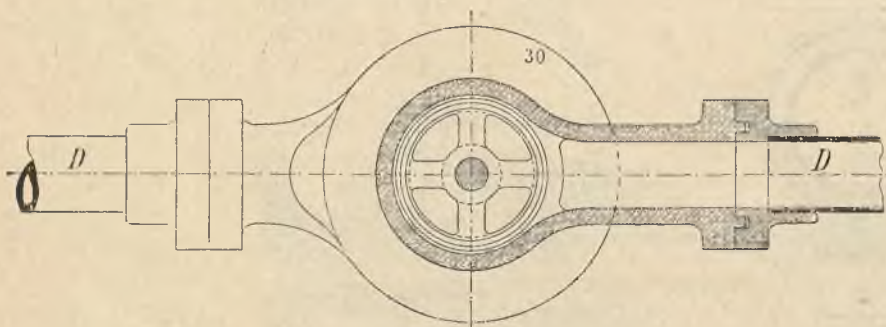

Fig. XV.

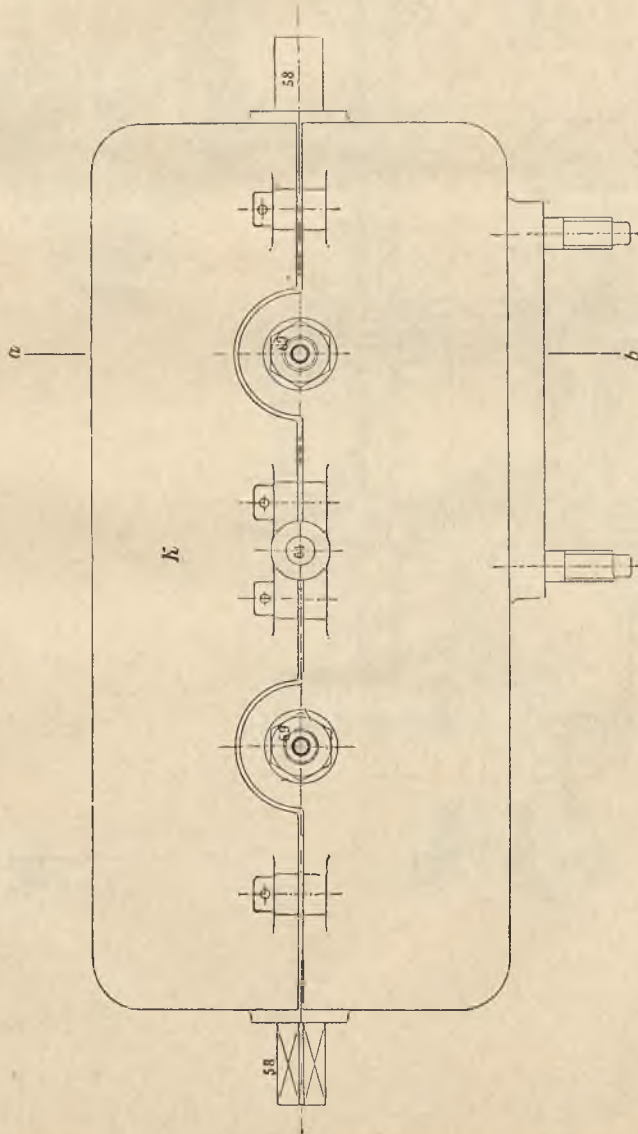
Przekrój poziomy a—b.

Komora puszek głównych.

Widok z boku.
Fig. XVII

Przekrój pionowy a—b.
Fig. XIX.

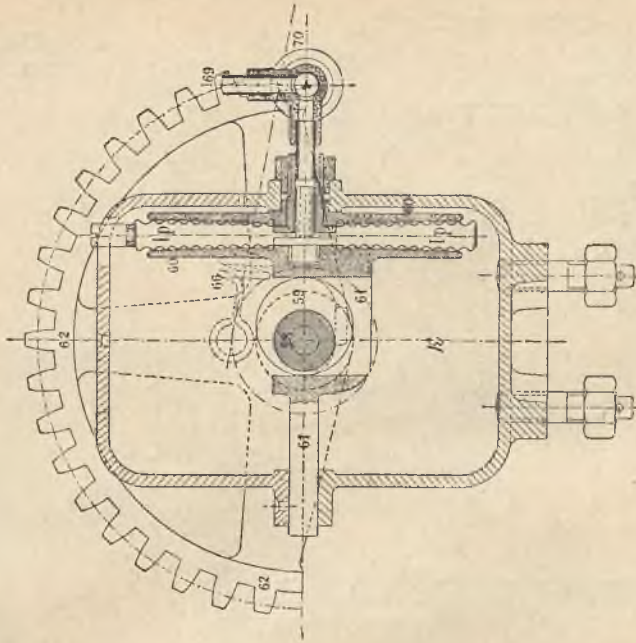

Fig. XVII, XIX.

· Komora puszek głównych.

Fig. XVIII.

Przekrój poziomy.

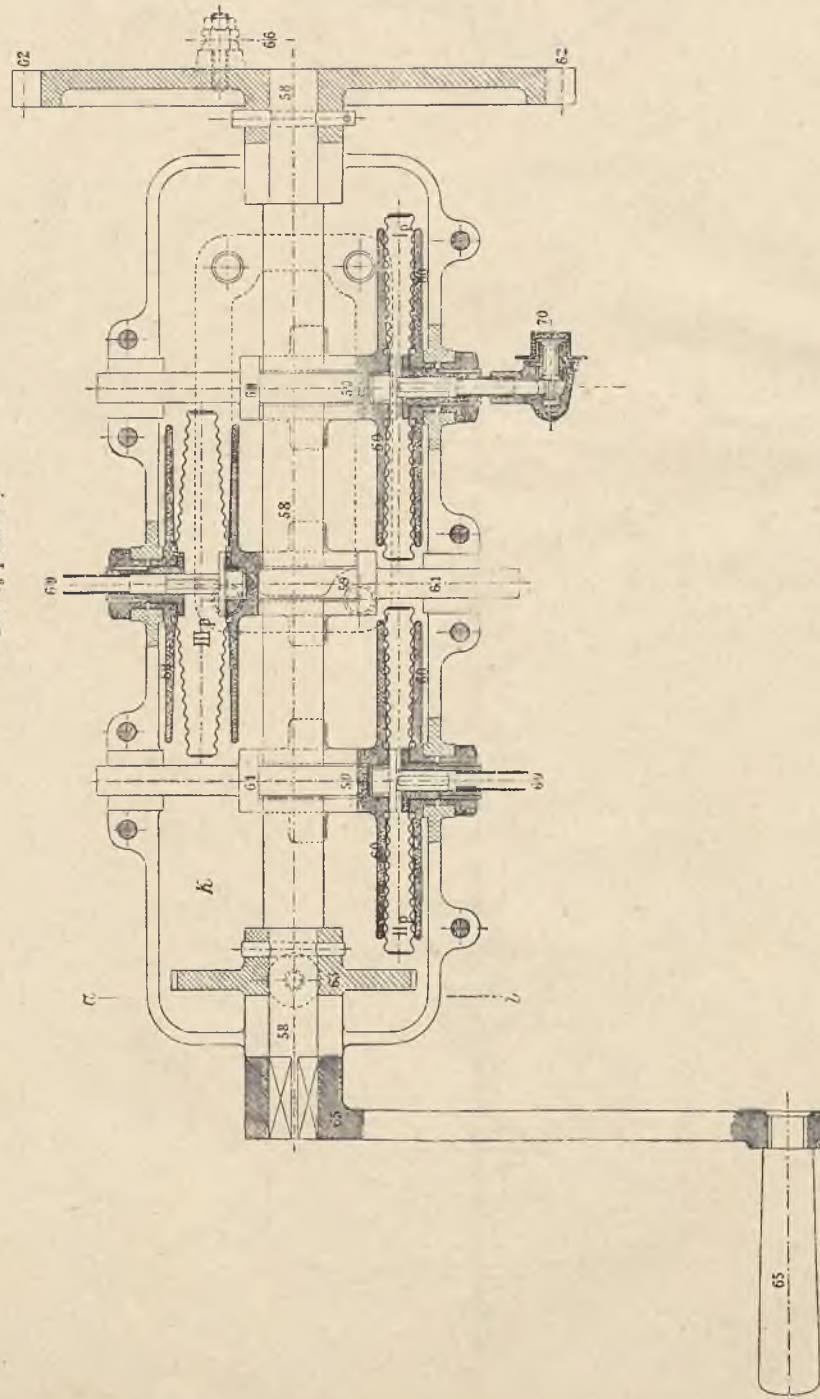

Fig. XX.

Przekrój pionowy a—b.

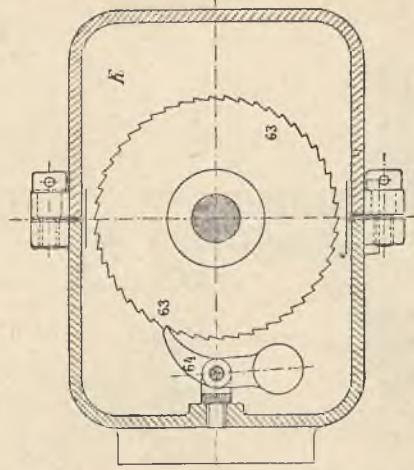

Fig. XVIII, XX.

Fig. XXIV, XXV.

Kurek w dopływie brzezki słodkiej z puszką pośr. III s.

Fig. XXIV.

Przekrój pionowy.

Komora puszkii III s, widok z tyłu.

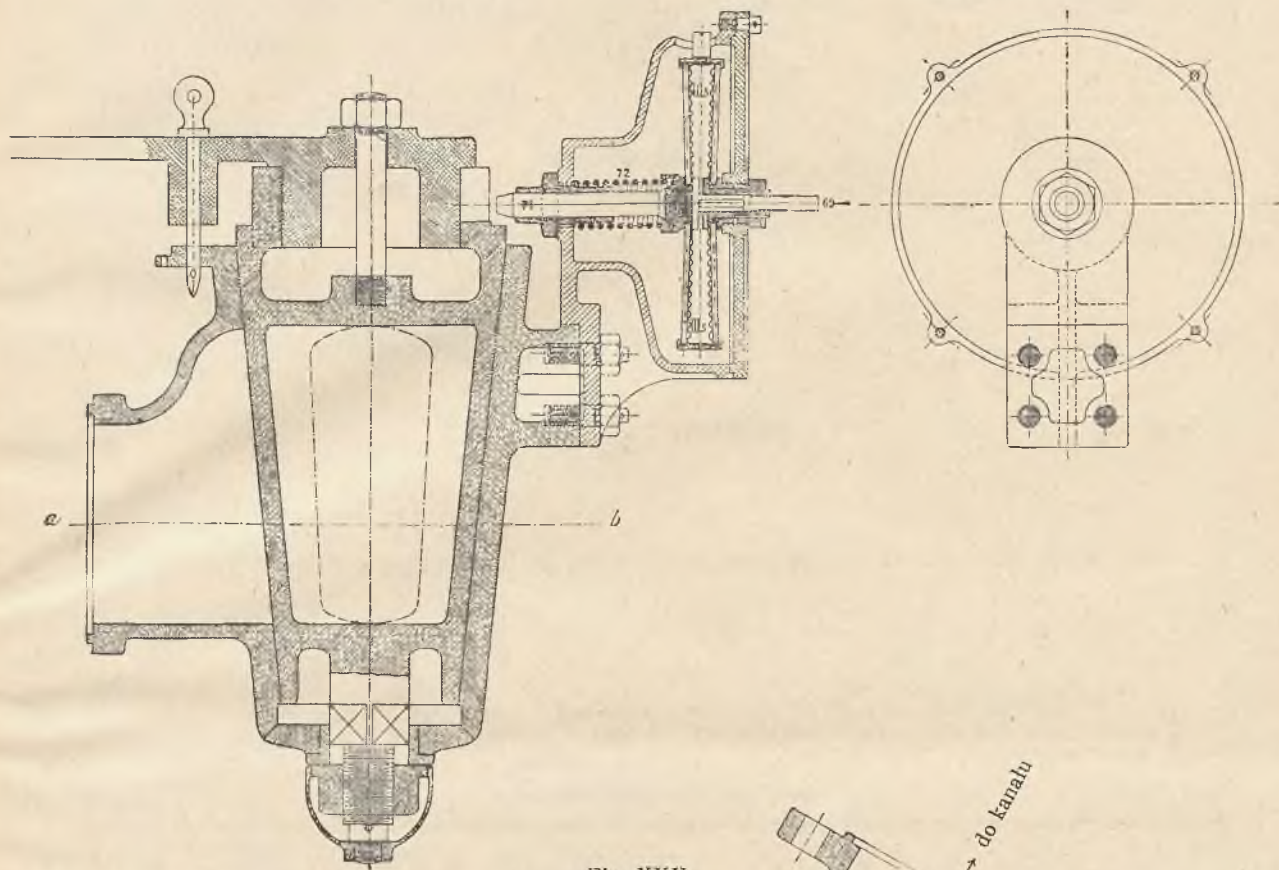
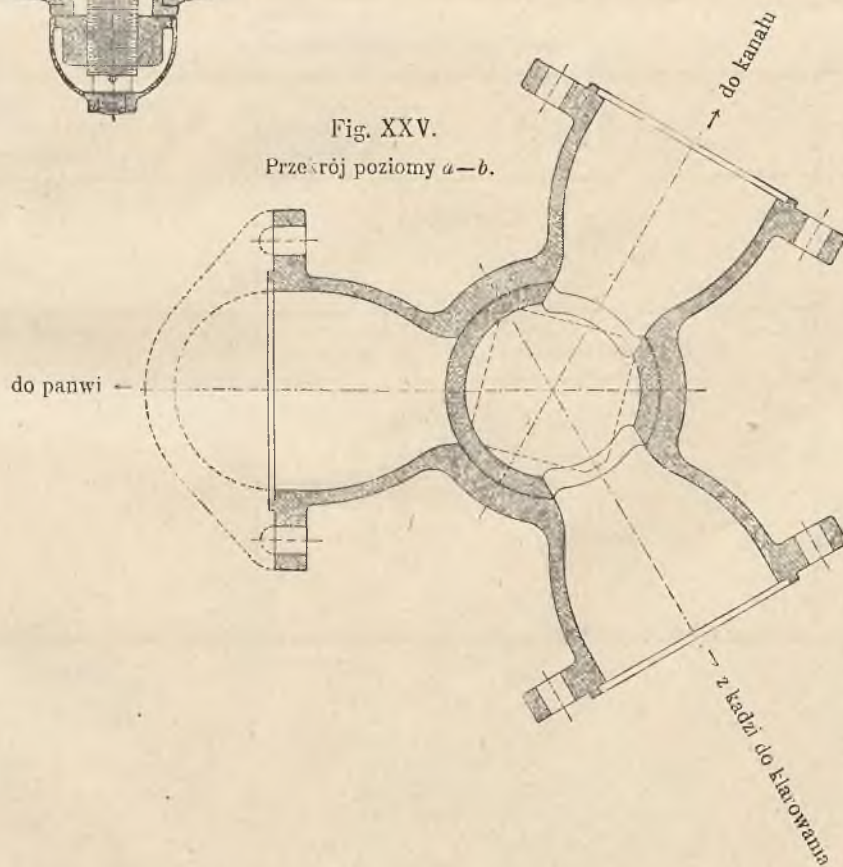
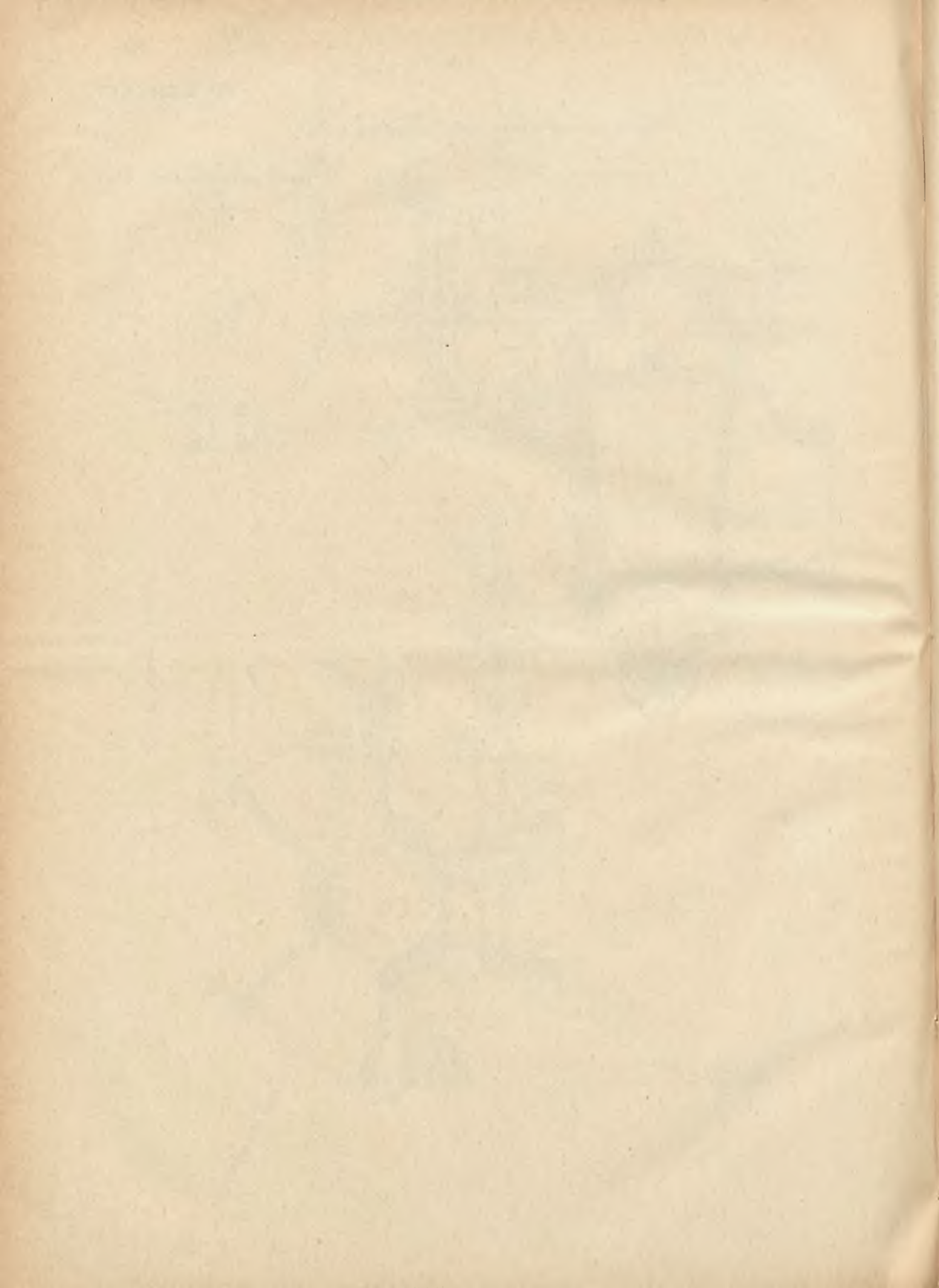

Fig. XXV.

Przekrój poziomy a—b.

Załączka 1

(do rozdziału III A).

Kraj: ..... Kierownictwo kontroli okręgowej straży skarbowej: .....
 Okrąg skarbowy: ..... Oddział straży skarbowej: .....

Browar ..... **W** ..... **Nr. k.** .....

Kampania 19...

Rejestr badań Nr. ..... **(Nr. bieżący)**
 ..... **(Nr. panwi)**

kontroli zwyczajnej

do

panwi Nr. . . . opatrzonej przyrzędem kontrolnym mierniczym do brzeczki piwnej Nr. . . .

za

miesiąc . . . . . 19 . . . . .

Zamknięcie miesięczne.

Wyrób zbadany	Stożnie hektolitrowe ekstraktu	Oznaczenie liczydła	Nr.
w miesiącu 19	.....	na początku)	.....
w czasie od dnia 1. września 19 . . . . . aż do 19	.....	na końcu)	.....
razem	.....	Wykonane przestawienia	Ilość
		z nich przypada na: zbadane warki . . . . . pustą warkę	

Parafowany w . . . arkuszach.
 Druk podległy ścisłej rachubie.

Podpis:

Wiel. koncept.

(Polnisch.)

Załączka 2

(do rozdziału III B).

Kraj: ..... Kierownictwo kontroli okręgowej straży skarbowej: .....
 Okrąg skarbowy: ..... Oddział straży skarbowej: .....

Browar ..... w ..... Nr. k. ....

Kampania 19...

Miesiąc ..... 19...

Rejestr rewizyjny

kontroli wyższej.

**W browarze powyższym jest w użyciu ..... przyrządów kontrolnych mierniczych
do brzezki piwnej, a mianowicie:**

do panwi Nr.	Przyrząd kontrolny Nr. ....
" " "	" " " .....
" " "	" " " .....
" " "	" " " .....
" " "	" " " .....

Parafowany w . . . arkuszach.

Druk podległy ścisłej rachubie.

Wiel. koncept.

kontrola wyższej			Wszystkie inne wykonane czynności urzędowe i poczynione postrzeżenia	Godzina i minuta odejścia	Podpis
Potrącenie		Ilość wyrobu po odlicze- niu potrą- cenia w stopniach hecto- litrowych ekstraktu			
%	Ilość w sto- pniach hekto- litrowych ekstraktu				
					funkcjonariusza kontroli wyższej

Dodatek I

(do rozdziału II).

Przepis, tyczący się napełniania systemu puszek.

System puszek napełniać ma zawsze urzędnik kontroli skarbowej technicznej, któremu kontrola wyższa jest poruczona.

Za materiał do napełnienia używać należy mieszaniny w równych częściach objętości czystej gliceryny handlowej i przegotowanej oziębionej wody studziennej.

Płyn wprowadza się do wnętrza systemu puszek zapomocą pompy napełniającej do przyrządu przydanej, która urządzona jest w następujący sposób: Naczynie szklane opatrzone szyją, zamknięte jest pokrywką do niego przykitowaną. W pokrywie tej jest otwór opatrzony gwintem, w który wkręcana jest mała pompa powietrzna; nadto obok tego otworu osadzona jest w pokrywie zamykającej rurka metalowa dochodząca aż do dolnego dna naczynia, której przedłużenie nad pokrywką zamykającą opatrzone jest kurkiem i węzłem gumowym, na którego wolnym końcu przytwierdzona jest połowa ześrubowania holenderskiego odpowiadająca wentylowi do napełniania (70).

Łok pompy powietrznej, zesunięty na dół, cisnąc z góry na glicerynę znajdującą się w naczyniu, wpycha ją do rurki wznoszącej się ponad dnem naczynia a następnie, gdy kurek jest odkręcony, do węża napełniającego.

Chcąc nalać gliceryny do pompy napełniającej, wyśrubowuje się pompę powietrzną z pokrywki zamykającej, napełnia się naczynie prawie po samą szyję a potem wkręca się napowrót pompę powietrzną.

Przy napełnianiu systemu puszek postępować należy w sposób następujący:

1. Przedewszystkiem baczyć należy na to, że system puszek można tylko wtedy napełniać, gdy dotycząca puszka główna jest wydęta a przynależąca do niej puszka pośrednicza ściśnięta. Odpowiednio odnośnym położeniom przyrządu kontrolnego, można systemy puszek I p, I s i II p, II s napełniać tylko w I. głównem położeniu (nastrzykowie) a system puszek III p, III s tylko w II. głównem położeniu (kontrolnem).

2. Nim się węża napełniającego przyśrubuje do wentyla napełnienia (70), trzeba go aż po jego wolny koniec napełnić gliceryną, a w tym celu najprzód otworzyć ostrożnie kurek i wprawić pompę powietrzną w działanie.

Pilnie baczyć należy na to, żeby gliceryna wyparła wszystko powietrze z próżnych przestrzeni puszek i rurek łączących. Ażeby cel ten z pewnością osiągnąć, trzeba podczas napełniania kilkakrotnie zapukać lekko w rurki łączące i dopóty pompować glicerynę do systemu, dopóki płyn z otworów puszek nie zacznie wychodzić. Obecność nawet małych ilości powietrza ogranicza wielce działanie zamknięć na odległość albo je całkiem znosi.

3. Kaptur zamykający wentyl napełnienia osadzony w najniższym punkcie dotyczącej rurki łączącej puszek należy odjąć i w jego miejscu przyśrubować węża pompy napełniającej.

4. Następnie odjąć należy kaptur powietrzny w komorze puszek pośredniczych, tudzież odpowie-

dni kaptur w komorze puszek głównych i z obu komór wyśrubować całkiem obie śruby powietrzne, tak, iżby otwory były wolne.

5. Sworzeń zapadkowy (71) puszek pośredniczej wysunąć należy tak daleko, żeby czop kurka a względnie zasuwka suwaka obrotowego mogły się poruszać i żeby między sworzniem zapadkowym a rozporem pozostawało jeszcze miejsce na 1 aż do 2 milimetrów. W tem położeniu utrzymywać należy sworzeń zapadkowy przez cały czas napełniania aż do ostatecznego zamknięcia wentyla napełnienia (70), co osiągnąć można wsunięciem klinka drewnianego lub paska blaszanego.

6. Pompuje się, trzymając kurek otworem dopóty, aż z otworu powietrznego puszek niżej leżącej (z reguły głównej) zacznie gliceryna wypływać, poczem kurek pompy napełniającej należy niezwłocznie zakręcić.

7. Śrubę powietrzną tej puszek najprzód napełnionej wkręca się i umacnia, bacząc na to, żeby jej zeszczelnienie skórzane i odpowiednia płaszczy-

zna zeszczelnienia u puszek były całkiem czyste i żeby samo zeszczelnienie było w dobrym stanie. Następnie przysrubować należy na śrubie powietrznej kaptur ochraniający.

8. Teraz odkręca się znowu kurek pompy napełniającej i pompuje się dalej dopóty, aż z otworu powietrznego drugiej puszek wyżej leżącej (z reguły pośredniczej) zacznie gliceryna wyciekać. W tej chwili zakręcić należy kurek pompy napełniającej.

9. Śrubę powietrzną tej puszek w końcu napełnionej zakręca się i umacnia w sposób pod l. 7 opisany i zawdziewa się kaptur ochraniający.

10. Wężę pompy napełniającej odśrubowuje się od wentyla napełnienia i niezwłocznie przysrubowuje się i umacnia kaptur zamykający. Czyniąc to, znowu baczyć należy na to, żeby we wnętrzu kaptura zamykającego było uszczelnienie skórzane.

11. Skończywszy napełnianie, poprzykładać należy nowe plomby kontroli wyższej na miejscach, które wprzód odjęto.

Dodatek II

(do rozdziału II).

Przepis, dotyczący się napuszczania olejem.

O ile poniżej wyraźnie inaczej nie jest postanowione, przyrząd kontrolny do brzeczki piwnej przed każdym użyciem napuścić należy czystym olejem kostnym zapomocą strzykawki w następujących miejscach:

1. Napuszcza się ślimaka 9 i koło ślimakowe 10.

W otwór do oleju w pokrywie puzdra powściągu, w której tkwi sztyft więżący 19, poniżej kółka ręcznego, wydobywszy sztyft przed samem puszczeniem przyrządu w ruch, wstrzyknąć należy (nieco obficie) oleju.

Mechanizm uruchamiający obraca się w puzdrze powściągu aż do wysokości kółka zapadkowego 14 w kąpielu olejnej. Każdorazowy przyczynek oleju, który przez otwór do oleju w pokrywie dostaje się do puzdra, zaopatruje ślimaka i koło ślimakowe. Tę kąpiel trzeba raz na rok spuścić otworem dolnym śrubą zatkany, a następnie, zdjawszy pokrywę, zastąpić świeżym olejem kostnym.

2. Wał mechanizmu uruchamiającego napuszcza się przez żłobek do oleju, zrobiony w pokrywie tuż pod kółkiem ręcznym 6.

3. Trzpień małego kółka zębatego 28 liczydła, otworem do oleju, mieszczącym się z prawej strony obok szklanej pokrywy powyżej zamknięcia pokrywy.

4. Koło ślimakowe 10 otworem do oleju, znajdującym się u góry w puzdrze mechanizmu uruchamiającego przed szparą puzdra.

5. Mimośród 20 otworem do oleju zrobionym na pierścieniu mimośrodu 21 w szparze puzdra.

6. Wał mechanizmu uruchamiającego 15:

a) otworem do oleju, mieszczącym się u góry w puzdrze mechanizmu uruchamiającego za szparą;

b) otworem do oleju, znajdującym się w szyi łoża w próżnej przestrzeni wspornika przed kołem obwodowym 22.

7. Stożący wał rozdzielacza otworem do oleju w stożkowym kole zębata 45.

8. Koło pośrednie 67 otworem do oleju w jego piastce w próżnej przestrzeni wspornika.

9. Zdjawszy pokrywę (53) przy wykonywaniu kontroli wyższej, stojący trzpień 52 bębna na naczynia, żłobkiem do oleju na górnym końcu trzpienia.

10. Płaszczyzny tarcia w komorze puszek głównych co tydzień, a mianowicie:

a) Wał mimośrodu 58 w jego obu łożach dwoma otworami do oleju w poprzecznych ścianach komory;

b) trzy mimośrody 59 trzema otworami do oleju w pokrywie komory;

c) trzy kierownice mimośrodu 61, trzema otworami do oleju w ścianach podłużnych komory.

11. Trzy sworznie zapadkowe puszek pośrednich również co tydzień.

Zęby wszystkich kół obwodowych i kątowych, tudzież wieńca zębatego bębna oczyszczać należy kiedy niekiedy szczotką natłuszczoną.

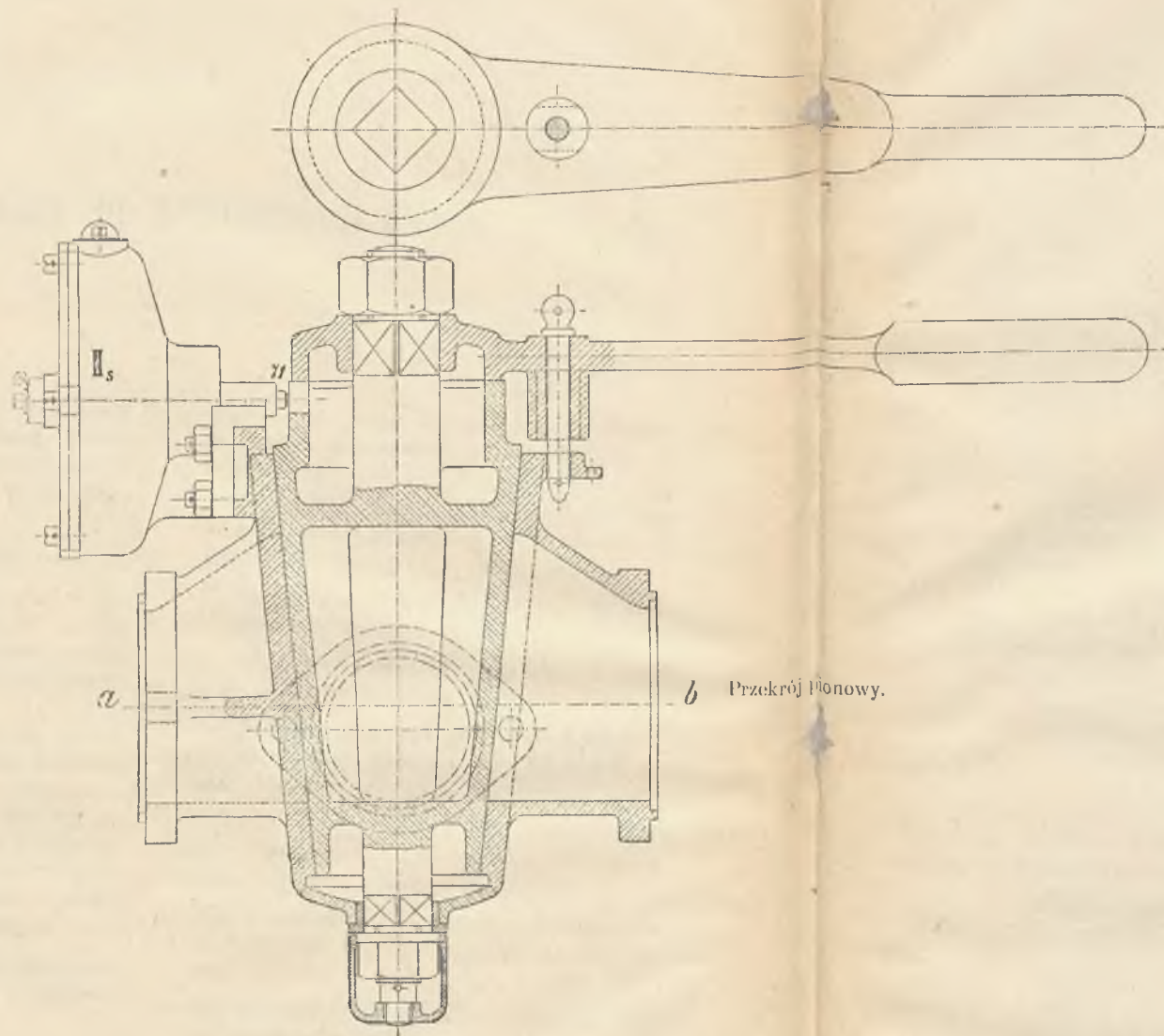
Wykonanie napuszczeń olejem, przepisanych pod l. 10 i 11, zanotować należy w rejestrze badań, a to w przedziale uwag.

Fig. XXI, XXII, XXIII.

Kurek w odpływie brzożki piwnej z puszką pośredniczą II s.

Fig. XXI.

b Przekrój pionowy.

Widok z góry

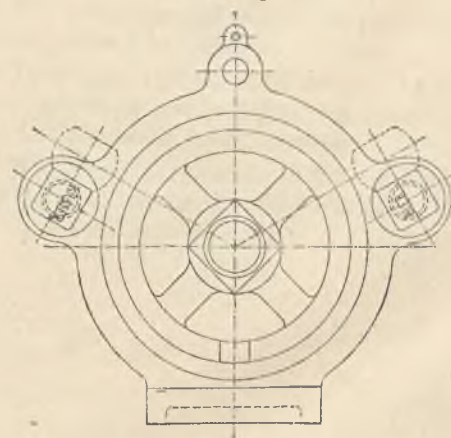

Fig. XXII.

Widok.

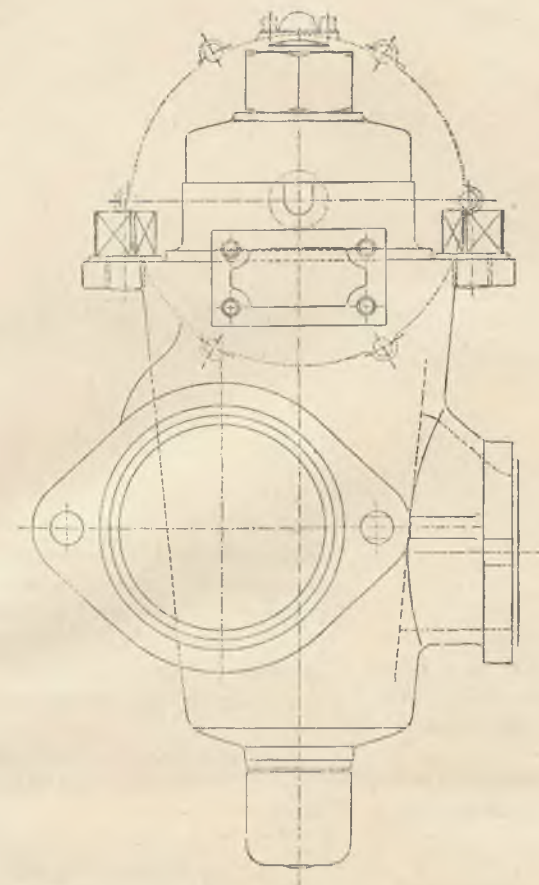
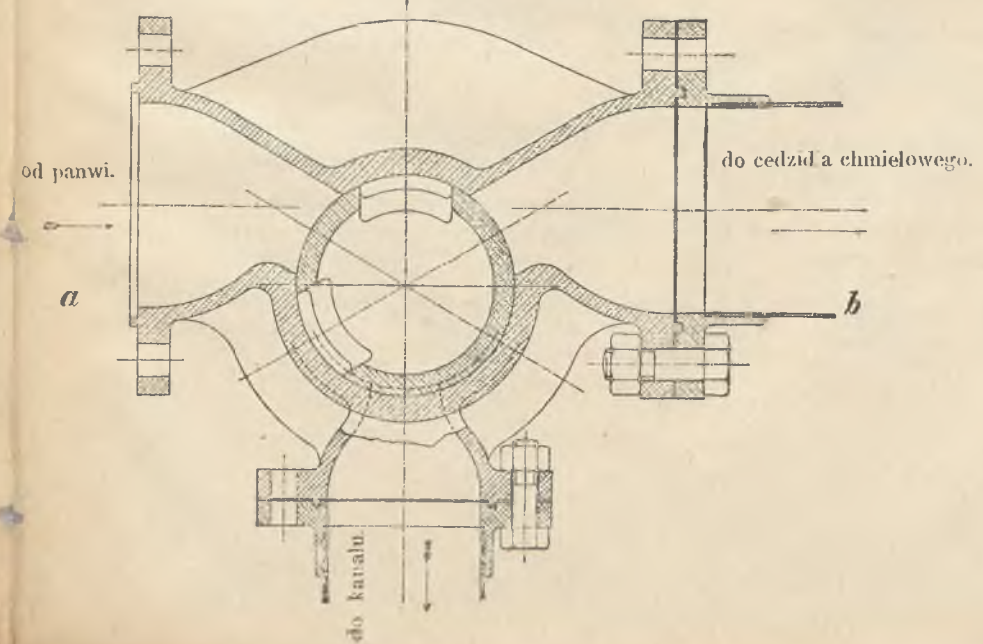

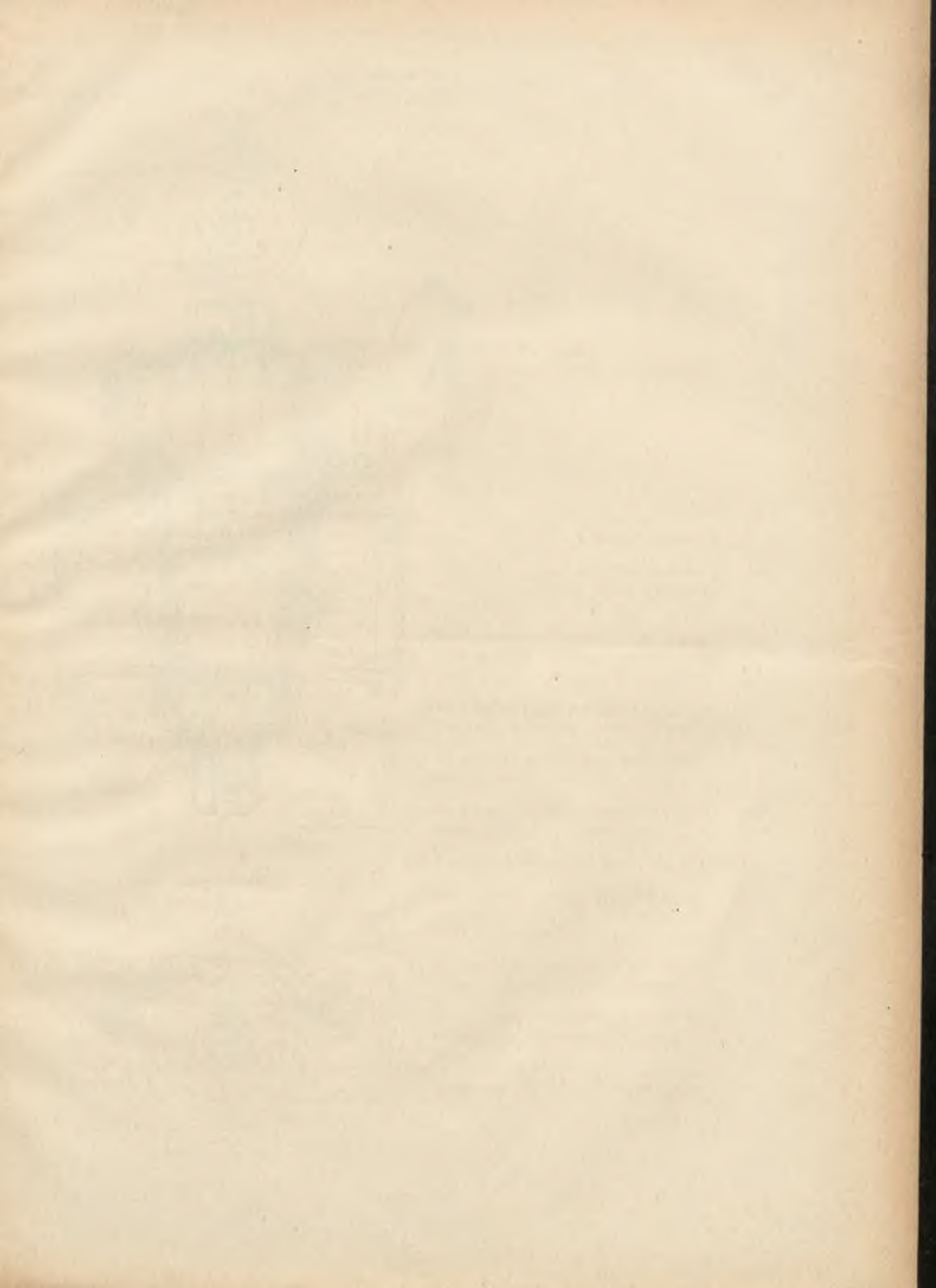
Fig. XXIII.

Przekrój poziomy a--b.

Dodatek III
(do rozdziału II).

Przepis, dotyczący się plombowania.

Do kładzenia zamknięć urzędowych na przyrządzie kontrolnym mierniczym używać mają funkcjonaryusze kontroli tak zwyczajnej jak i wyższej kleszczyków wytłaczających Syrowatki i tej samej plombowiny, która przepisana jest dla kontroli nad podatkiem od gorzałki (§. 6, B przepisu wykonawczego do ustawy o opodatkowaniu gorzałki).

1. Zamknięcie plombowe kontroli zwyczajnej położyc należy:

	Ilość plomb
a) Na talerzu zamykającym 54 w pokrywie bębna na naczynie <i>H</i>	1
b) Na sztyfcie wiążącym 19 kółka ręcznego 6	1
c) Na drążku ręcznym 65 komory puszek <i>K</i>	1
d) U cedzidła do chmielu 30 na śrubie zamykającej 32	1
Razem	4

2. Zamknięcie plombowe kontroli wyższej położyc należy:

	Ilość plomb
a) Na dwóch przeciwległych śrubach fundamentowych wspornika <i>A</i>	2
b) Na oszklonej pokrywie zamykającej liczydło <i>C</i> , a to na klinie zamknięcia i na sworzniu zawiasy	2
c) Na 4 śrubach pokrywki puzdra powściągu	1
Zniesienie	5

Ilość
plomb

Z przeniesienia 5

d) Na 4 śrubach przytwierdzających w dolnej ścianie *K* komory puszek głównych u wspornika 2

e) Na 8 śrubach pokrywki w obu podłużnych ścianach komory *K* puszek głównych 3

f) Na 6 śrubach kapturów powietrznych na pokrywie komory *K* puszek głównych 3

g₁) Na kapturze wentyla napełnienia 70 systemu puszek I *p*, I *s* 1

g₂) Na kapturze wentyla napełnienia 70 systemu puszek II *p*, II *s* 1

g₃) Na kapturze 70 systemu puszek III *p*, III *s* 1

h) Na sworzniu zawiasy przegubu łączącego drążek mimośrodowy 21 i drążek suwaka obrotowego 36 1

i₁) Na 2 śrubach krezowych u cedzidła do chmielu 30. wejście brzechki piwnej 1

i₂) Na 2 śrubach krezowych u cedzidła do chmielu 30, wyjście brzechki piwnej 1

k₁) Na 2 śrubach krezowych u kurka nastrzykowego 55, wejście brzechki piwnej 1

Zniesienie 20

	Ilość plomb		Ilość plomb
Z przeniesienia .	20	Z przeniesienia .	30
<i>k</i> ₂) Na 2 śrubach krezowych u kurka nastrzykowego 55, wyjście brzeźki piwnej (kreza suwaka obrotowego)	1	<i>t</i>) Na 4 śrubach pokrywki i 2 śrubach kaptura powietrznego w komorze puszek pośredniczej I s suwaka obrotowego . . .	1
<i>l</i>) Na śrubie zamykającej czop kurka nastrzykowego 40	1	<i>u</i>) Na ześrubowaniu holenderskiem rurki puszek pośredniczej I s	1
<i>m</i>) Na 4 śrubach tylnego zamknięcia suwaka obrotowego	1	<i>v</i>) Na 4 śrubach przytwierdzających komory puszek pośredniczych II s u kurka odpływowego brzeźki piwnej	1
<i>n</i>) Na 2 śrubach przytwierdzających suwaka obrotowego E u wspornika	1	<i>w</i>) Na 4 śrubach pokrywki i 2 śrubach kaptura powietrznego w komorze puszek pośredniczej II s	1
<i>o</i>) Na ześrubowaniu holenderskiem suwaka obrotowego E z rurą odpływową 37	1	<i>x</i>) Na 4 śrubach przytwierdzających komorę puszek pośredniczej III s u kurka do dopływu brzeźki słodkiej	1
<i>p</i> ₁) Na kapturze zamykającym uście rury odpływowej 37 do rozdzielacza G	1	<i>y</i>) Na 4 śrubach pokrywki i 2 śrubach kaptura powietrznego w komorze puszek pośredniczej III s	1
<i>p</i> ₂) Na sztyfcie łączącym rozdzielacz G z wałem stojącym 42	1	<i>z</i> ₁) Na śrubie zamykającej czop kurka w odpływie do brzeźki piwnej	1
<i>q</i>) Na 2 śrubach przytwierdzających łożyszy rozdzielacza u wspornika	1	<i>z</i> ₂) Na śrubie zamykającej czop kurka w odpływie brzeźki słodkiej	1
<i>r</i>) Na śrubie zamykającej pokrywkę 53 hełbna II z naczyniami na próbki kontroli wyższej	1		
<i>s</i>) Na płatku kaptura zamykającego stągiew 41	1		
Zniesienie .	30	Razem .	38